

90-LETNICA I. SLOVENSKEGA TABORA JE ZA NAM! SLOVenci nismo uresnicili le teznje nasih prednikov po zedinjenju svoje ozje domovine, ampak združeni v bratski skupnosti jugoslovanskih narodov ustvarjamo sebi in bodočim rodom lepše življenje. Ko bomo čez 10 let obhajali v znamenju novih uspehov 100-letnico I. slovenskega tabora, se bomo zopet zbrali ob tem spomeniku, ki obeležuje zgodovinski prostor v sršenovem logu v Ljutomeru.

Na sliki: Predsednik OO SZDL Murska Sobota tov. Ivan Horvat odkriva spomenik.

Ob volitvah v skupščino socialnega zavarovanja

NAŠE ZDRAVJE JE STVAR DRUŽBE

Pretekli teden so bili po vsem Pomurju sestanki sindikalnih podružnic delovnih kolektivov. Na teh sestankih so člani sindikata izbrali delegate za občinska volilna telesa, ki bodo izvolila iz svoje sredine člane skupščine socialnega zavarovanja.

Tudi pri službi socialnega zavarovanja kot pri vsej ostali družbeni dejavnosti, se odražajo nekateri, za Pomurje svojstveni problemi. To so sezonsko, viničarstvo, povprečno nizki prejemki zavarovancev, razdrobljenost zdravstvene službe, visok odstotek obolenj za TBC itd. Med podobne probleme sodi tudi nizko število zavarovancev z ozirom na število prebivalcev. V Sloveniji je zavarovanih povprečno polovica prebivalcev, v Pomurju pa je od 150 tisoč prebivalcev zavarovanih le okrog 40 tisoč.

DAJATVE ZA ZDRAVSTVO, BIC ZA OBČINSKE PRORACUNE

○ Nizek odstotek zavarovancev negativno vpliva predvsem na občinske proračune, iz katerih morajo dati precejšnja sredstva za zdravljenje nezavarovanih občanov. V nekaterih občinah je to še prav posebej hud problem. Tu je tudi

vzrok, da občinam primanjkuje sredstev za investicije v zdravstvene namene. Od tod izvira težnja, da bi zavarovali kmečko prebivalstvo.

ZDRAVSTVENA SLUŽBA KOMERCIALNO PODJETJE?

Smemo trditi, da odnosi med zdravstveno službo in socialnim zavarovanjem niso zadovoljivi; predvsem zaradi tega ne, ker okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje ni uspelo organizirati zdravstvenega odseka, ki bi ga vodil izkušen zdravnik. Drugi vzrok slabega sodelovanja med zdravstveno službo in zavodom za socialno zavarovanje je dosedanja način finančnega poslovanja, ki teži za tem, da bi spremenili zdravstveno službo v komercialno podjetje. To zaradi tega, ker imajo pri organiziranju zdravstvene službe glavno besedo računovodje in zdravstveni delavci. Manj pa pride do izraza higiensko tehnična zaščita zavarovancev ter

poimovanje zdravstvene službe kot sestavnega dela celotne družbe. Pa se objektivnim pridružujejo še nekatere subjektivne težkoče, ki se odražajo med drugim tudi v tem, da zdravniški splošne prakse premalo zdravijo, preveč pa pošiljajo bolnike k specialistom. Zaradi take prakse si nekatere ambulate niti ne prizadevajo nabavljati cenen instrumentarij, pač pa hočejo le röntgenske aparate in podobne drage naprave.

Pokazala se je tudi težnja, da bi organizirali čim večje število pomožnih zdravstvenih postaj. Nepopolno opremljene pomožne zdravstvene postaje ne morejo nuditi bolnikom tega, kar zahteva od ambulate pavšalno plačevanje. Pri drobni zdravstveni službi se je med drugim pokazalo še to, da so usluge v manjših zdravstvenih postajah mnogo dražje kot v dobro organiziranih zdravstvenih domovih.

TUDI SKUPŠČINA BO IMELA DOVOLJ DELA

Klub štednji zavod za socialno zavarovanje v Murski Soboti ne krije izdatkov z dohodki. Lani so znašale vse socialne datjave na območju zavoda za socialno zavarovanje 771 milijonov 600 tisoč dinarjev, dohodki pa le 706 milijonov dinarjev.

○ Pri izvajanju glavnih nalog socialnega zavarovanja je treba omeniti vpliv zdravstvene službe na delovno storilnost zavarovancev, saj je to eden glavnih smotrov te službe. Tu je treba omeniti med drugimi predvsem dvoje: za preteklo leto je težko trditi, da je bilo deležnih klimatskega zdravljenja sorazmerno dovolj delav-

cev v primerjavi z uslužbenci, prav tako je že v tradiciji, da prebije večina delavcev dopust pri delu na polju. Tako se vrnejo na delovno mesto še bolj telesno izčrpani kot pred dopustom. Od tod izvira nizka produktivnost in nepazljivost pri delu, ki povzročata nezgode itd. Poleg objektivnih težkoč, ki jih ni mogoče odpraviti v kratkem času, je pri delu zavoda za socialno zavarovanje in vseh njegovih družbenih organih kopa problemov, ki jih je mogoče odpraviti le z vztrajnim delom in s pravičnim razumevanjem vloge socialnega zavarovanja. Vse te naloge čakajo novozvoljene člane skupščine socialnega zavarovanja.

-m

PANONIJA V NEKAJLETNI PERSPEKTIVI:

Okrepiti industrijsko proizvodnjo in izvažati!

Gradnja „montažne“ dvorane — Ureditev novih obratov — Nabava novih strojev — Izboljšati organizacijo dela v novih pogojih — Izvažati nekatere primerne in iskane proizvode — Povečati obseg proizvodnje

Industrija kovinske galanterije »Panonija« v Murski Soboti se je razvila iz obrtne kleparske delavnice. Sedanja proizvodnja ima pečat takega razvoja in tudi nekajletna perspektiva pomeni še vedno krepitev industrijske proizvodnje. Vrednost proizvodnje bodo v Panoniji povečali še za 25%, ob neznatnem povečanju delovne sile. Za ta podatek poudarja povečanje delovne storilnosti, kar je pogojeno z boljšo organizacijo dela.

Panonija ima zaposlenih 165 ljudi skupno z vajenci. Ti delavci delajo v mnogo pretesnih prostorih bivše obrtne delavnice in v dvorani, ki je bila pred leti zgrajena, a zdaj že več ne ustreza potrebam. Pred letom so dobili načrte za nove prostore, v katerih nameravajo urediti vse trenutno manjkajoče obrate, ki so delno na prostem, delno pa v sorodnih obratih — zasiloni urejeni. Tako manjka sušilnica, lakirnica, kovčičnica, pocinkovalnica, oddelek za varjenje in učilnica za vajence odnosno delavce.

Nova delovna dvorana, ki bi obsegala poleg vseh teh obratov še druge, bo nekakšna

montažna hala. Ta gradnja bo omogočila organizacijo dela, ki povsem ustreza industrijski proizvodnji. Seveda bodo morali nabaviti za izboljšanje proizvodnje tudi nekatere nove stroje, kajti mehanizacija daje pečat industrijski proizvodnji. Strojni park, ki ga imajo sedaj, je namreč pomanjkljiv in iztrošen, tako da je proizvodnja vedno ogrožena. Če se namreč eden izmed trenutno največjih strojev ustavi in ga ni mogoče takoj popraviti, se proizvodnja takoj zmanjša kar za 25%.

○ Torej je razumljiva skrb za strojno opremo in gradnjo novih prostorov. Med tem ko ima Panonija proizvodno sode-

lovanje že z dvema tovarnama avtomobilov (FAP in TAM) in še z nekaterimi drugimi tovarnami, ki pomenijo stabilnost proizvodnje za to podjetje, so imeli možnost koprodukcije še z nekaterimi važnejšimi tovarnami, vendar je tako sodelovanje preprečilo pomanjkanje strojne parka in pomanjkanje dovolj smotrne organizaci-

V ponedeljek bo OLO Murska Sobota na svojem zasedanju razpravljalo o okrajnem petletnem perspektivnem planu. V zvezi s tem začnemo z današnjim dnevom objavljati sestavke o perspektivni razvoju nekaterih industrijskih podjetij itd. našega okraja, ki jim bodo sledili tudi sestavki iz drugih panog gospodarstva.

ke ključavničarske izdelke, četrta aluminijasto pohištvo in peta žične izdelke.

Na proizvodnjo vseh teh skupin vsekakor močno vpliva stanje na trgu, zlasti stanje izvoza. Panonija, kot vse manjše industrije, daje potrošnji tisto, kar ji odrekajo večje tovarne, ki ne morejo upoštevati vseh želja in potreb potrošnikov zlasti tedaj, kadar njihova proizvodnja ustreza izvozu. Toda poleg drugih težav ima Panonija težave zlasti z dobavo ustreznega materiala za predelavo. Kljub temu, da jim je doslej še vedno uspelo ohraniti proizvodnjo v primerni kakovosti v okviru obsega proizvodnje, ki ga imajo, jim še ni uspelo zadostiti zahtevam izvoza, kjer se prav tako skušajo uveljaviti. Prodor na trg v tujini je vsekakor težka preizkušnja, ki je vezana poleg drugega tudi na renome podjetja. Podjetje Panonija pa se je doslej uveljavilo le na domačem trgu in še to v zadnjih letih, ko je raslo iz obrtne delavnice v industrijsko podjetje.

○ Panonija ima torej še vedno veliko razvojno pot in to je osnovna perspektiva podjetja: razviti industrijsko proizvodnjo in jo povečati! To pa je mogoče le z investicijami in komercialno gibčnostjo. ○ Vse ostalo se bo razvilo iz tega dvojega, če izvažamo memo povsem subjektivne pogoje, ki se izražajo v sistematični delovni in strokovni vzgoji.

-or

Novi HC na Dravi

Te dni je bilo v Badenu pri Dunaju IV. zasedanju jugoslovansko-avstrijske komisije za Dravo, ki se ga je udeležilo nad 50 naših in avstrijskih elektrogospodarskih in vodnogospodarskih strokovnjakov.

Kakor poročata Jugopres, bo prihodnje leto začela Avstrija graditi na Dravi elektrarno Kasesee. Pripravljala dela se bodo začela že letos. V Jugoslaviji pa je bil odobren načrt o gradnji elektrarne Hajdoše blizu Ptuja. To bo sedma jugoslovanska hidroelektrarna na Dravi.

Na badenskem posvetovanju so ponovno obravnavali vprašanje odvajanja vode reke Zile v Italijo. Naša delegacija je nasprotovala odvajanju vode iz sotočja Drave, ker to neugodno vpliva na količino vode v reki.

TRI KOLAJNE v enem dnevu

○ Vojak Joško Blagovič (V.P. 7515/41 Skopje), doma na Komenščaku pri Ljutomeru, je bil že ob lanskem praznovanju Dneva republike nagrajen s knjižico in desetdnevni dopustom. Letos pa je prejel Joško ob Dnevu mladosti kar tri kolajne: prvo za vojaške vrline, drugo kot najboljši strelac in tretjo kot najboljši lahkoatlet.

Iz njegove enote smo dobili dopis, ki med drugim pravi:

○ »V naši enoti že

dolgo ne pomnimo vojaka, ki bi tako dobro opravil vsako nalogo kakor naš Joško. Vrh tega je zelo požrtvovalen in tudi v tem pogledu za zgled ostalim vojakom, kako je treba biti pripravljen za obrambo do dovine. Nanj je upravičeno lahko ponosna tudi vsa mladina na Komenščaku pri Ljutomeru, ki ima tako dobrega mladince v JLA. Vojak Blagovič naj bo za zgled še vsem, ki bodo prišli na odslužitev vojaškega roka. Vsi vojaki in predpostavljeni pozdravljamo njegove starše in jim hkrati čestitamo!

Čestitkam se pridružuje tudi naše uredništvo.

V pomoč delovni ženi

Uspešno delo Društva za napredek gospodinjstva v Murski Soboti — Še tesnejše sodelovanje s stanovanjsko skupnostjo in potreba po ustanovitvi raznih servisnih služb

Društvo za napredek gospodinjstva v Murski Soboti je imelo letos svoj tretji letni občni zbor od ustanovitvenega občnega zbora. Na tem je izvolilo 15-članski upravni odbor, ta pa je izvolil sekretariat s predsednico tov. Gabrijelo ČACINOVIC.

Na občnem zboru so pregledali dosedanje delo društva in prišli do zaključka, da je bilo delo društva dokaj uspešno, vendar mora novi upravni odbor še tesneje sodelovati s stanovanjsko skupnostjo v zvezi z ustanavljanjem raznih servisnih služb v pomoč in razbremenitev delovne žene, ker je ta do sedaj pokazala vso razumevanje za utemeljene predloge društva, tako n. pr. glede nabave pralnih strojev in bo-ro organizirala to službo.

Da se društvo seznanja s težnjami in željami delovnih žena in ostalega prebivalstva mesta, si je postavilo v svoj program dela, da izvede ob sodelovanju zainteresiranih organov in organizacij razne ankete, da bo na podlagi dobljenih podatkov lahko nastopilo s konkretnimi in utemeljenimi predlogi pri pristojnih organih glede ureditve takih vprašanj. Kot prvo bo izvedlo društvo anketo o stanovanjskem vpra-

šanju, ker je to najbolj pereče. Anketiralo bo vse prisilne stanovanj, ki čakajo na stanovanje, glede njihovih zahtev za stanovanja, katera si želijo pridobiti.

Sledila bo tudi anketa z gospodinjami, ki stanujejo v blokih, glede njihovih pripomb o praktičnosti ter udobnosti stanovanj v novih blokih, pa tudi anketa o družbeni prehrani, t. j. potrebi po ustanovitvi takega posebnega obrata in o potrebah ustanovitve najrazličnejših servisnih služb v okviru stanovanjske skupnosti.

Glede na to, ker so v preteklem letu s pomočjo okrajnega gospodinjstkega centra organizirani gospodinjstki in šivalni tečaji dobro uspeli in pokazali, da je po tovrstnih tečajih zanimanje, bo društvo tudi letos ob pomoči okrajnega gospodinjstkega centra organiziralo gospodinjstki tečaj za konserviranje in pripravo sadja in zelenjave, ki bo vse leto tedensko

enkrat ali po potrebi tudi večkrat. Ti tečajji bodo po želji obiskovalci v popoldanskih ali večernih urah pod strokovnim vodstvom strokovne učiteljice po tri ure na dan v prostorih okrajnega gospodinjstkega centra. Pri vsakem sadju in zelenjavi bodo praktično prikazani vsi možni načini konserviranja in priprave sploh, obenem pa bodo tečajnice dobile tudi recepte. Prispevek tečajnic za en (Nadaljevanje na 3. strani)

PRISRČNO SREČANJE

Pionirji soboške osnovne šole so imeli minuli ponedeljek in torek v gosteh 26 otrok dvorazredne šole iz Jevnice pri Litiji. Domači pionirji so povabili sovrstnike na svojo zaključno akademijo, na kateri so nastopili s pevskimi točkami in s plesi tudi mali gostje iz Jevnice.

Mali gostoljubni Sobočani so povabili otroke iz Jevnice na svoje domove, kjer so jim nudili prenočišča. Seveda so jih tudi lepo pogostili. Naslednji dan so se mali gostje oddolžili svojim vrstnikom z lepim kulturnim sporedom, med ostalim z lutkovno igro »Rdeča kapica«. Za odlično izvajanje so mali Jevničani želi mnogo priznanja.

Lepa gesta soboških pionirjev zasluži vse priznanje in tudi posnemanje, saj so omogočili svojim vrstnikom iz Jevnice ceneno bivanje v Soboti in ogled našega mesta.

Jevniški pionirji so se za tem napotili s svojim spremstvom v Radence in Radgono.

b

VELIKE NALOGE

Intervju s predsednikom obrtne zbornice tov. Škrabanom o povečanju proizvodnje v obrti

Okrajni perspektivni plan, ki predvideva veliko povečanje proizvodnje v obrti, me je napil k predsedniku obrtne zbornice. Povprašal sem ga, kako se obrtna zbornica že zdaj loteva nalog, ki ji jih nalaga okrajni perspektivni plan. Tovariš Škraban mi je povedal, da obrtna zbornica še ni formulirala svojih nalog v daljnosežnih sklepih, vendar se je že lotila dela v smislu okrajnega perspektivnega plana.

»Naša naloga je širiti obrtno dejavnost,« je dejal. »Krepiti že obstoječe obrate, bodisi s strokovno pomočjo ali organizacijsko. V marcu je bil s tem namenom sklican sestanek pri občinskem ljudskem odboru Petrovci-Salovci. Ta sestanek je bil informativen. Obravnali smo predloge za ustanovitev obratov podjetij »Kroje« in »Blisk« iz Murske Sobotice. Tj obrati bi se lahko pozneje osamosvojili. Potrebe po krojaški in elektroinstalaterski delavnici so, toda ustanovitev teh obratov je odvisna od prostorov,

strokovnega kadra in finančnih sredstev. Zbornični organi, kot predstavniki podjetij in občinskega ljudskega odbora, so podrobno razpravljali o tem in so sklenili, da bo zbornica poskrbela za strokovni kader, občinski ljudski odbor pa za prostore in sredstva. Zadeva bo menda realizirana jeseni. Enako je tudi v občini Cankova, kjer so pogoji ugodni. Pričakujemo pa, da bo ta pobuda sprožila ustanavljanje podobnih delavnic tudi v drugih občinah, odnosno gospodarskih središčih.

Strokovno usposabljanje

Ustanavljanje novih podjetij uslužnostnega značaja je torej podarilo aktualnost strokovnega usposabljanja ali kakor pravimo — vprašanja kadrov. Strokovni izobražbi pomočnikov in mojstrov smo posvetili več skrbi, je odgovoril

odborom, naj poiščejo vajence tudi za tiste stroke, ki so kritične in nekoliko izumirajo, a so ponekod nujno potrebne (kolarstvo, sodarstvo itd.). V marcu pa je zbornica organizirala tudi enodnevni seminar za varilce, ki je izredno dobro uspel, zlasti za-

Vajenci pri učenju

tovariš Škraban na vprašanje o strokovnjakih v obrti. »Za kandidate mojstrov je zbornica organizirala v aprilu enomesečni strokovni tečaj, ki je imel dober odraz pri opravljanju mojstrskih izpitov. Znanje, ki so si ga pridobili mladi mojstri na tem tečaju, jim bo gotovo koristilo pri vsakdanjem delu. Pri pomočnikih izpitih bo letos nekoliko strožji kriterij, kar je razumljivo, saj letos vajenci ob zaključku šole že tretje leto opravljajo praktične izpite. Tj praktični izpiti so pokazali, da so bili nujno potrebni, zato jih je treba v bodoče uvajati za vse stroke, torej tudi za tiste, ki obiskujejo stranje pouk. Po možnosti naj bodo praktični izpiti v tujih delavnicah.

Takšno je stališče zbornice. Letos se je zbornica zavzela tudi za to, da se vključi v uk zadostno število vajencev, in je dala smernice pod-

to, ker je predaval odlični strokovnjak. Zbornica namerava s podobnimi seminarji in tečaji, za katere skuša zagotoviti dobre predavatelje, nadaljevati, zlasti zato, ker je nalezljiva na razumevanje med obrtniki.

Delo zbornice

In kako je z upravnim odborom zbornice? Zlasti lani smo opazili, da je premalo sodeloval o delu zbornice. »Kaže, da se novi upravni odbor povsem zaveda svoje odgovornosti,« je povzel tovariš predsednik, sv. Pomurja, ki čuti potrebo po strokovnem kadru in razširitvi gotovih obrtnih dejavnosti. Naloga niso lahko in bo treba trdno zagrabiti za delo, če hočemo zamujeno vsaj delno nadoknaditi. Važno je to, da je upravni odbor že formiral strokovne komisije in da poskuša doseči tesno povezavo s pododbori, ki bodo s pomočjo občinskih ljudskih odborov gotovo kos svojim nalogam. Važna naloga pa je tudi gradnja še ostalega dela obrtnega doma, v katerem bo trgovina obrtnega materiala, prostori zbornice in razširjena vajenska šola. Naloga so velike, zlasti za daljše obdobje, o čemer pa bomo še podrobno razpravljali.

Zmago Vrbnjak:

90 LETNICA I. SLOVENSKEGA TABORA

Kakšno dopisovanje med mariborskimi prvaki in ljutomerskimi narodnjaki bi nam moglo pojasniti obdobje neposredno pred avgustom 1868. Kaj se je dogajalo med Mariborom (dr. M. Prelog) in Ljutomerom (dr. J. Ploj, dr. V. Zarnik) od marca 1868, ko se je na čitalniških sejah zborovanje pod »milim nebom« (tabor) prvič omenjalo in med 25. junijem 1868, ko je dr. Prelog objavil v Slov. gospodarju v imenu začasnega taborskega odbora vabilo na dogovor — da bi se sestavil dnevni red tabora ter določil čas in kraj zanj in izvolil izvršni odbor — je ob pomankanju virov neznan. Smemo pa sklepati, da je seja ljutomerske čitalnice dne 4. julija 1868 bila namenjena kot nekaka predprava za mariborski sestanek, kamor je vabil dr. Prelog na 7. julij. Iz Huberjevih listov se da razbrati, da se je na tej čitalniški seji razpravljalo o tabornu na splošno, posebej pa o Prelogovem pozivu. Na koncu je dodal:

1. »pobečam prostor za slovenski tabor u svojem, Hristovščanku«.
2. »zarad kake priprave in nabe-re dobrovoljnih prispevkov k ljudskemu tabornu (?)»

DOBRA ZAMISEL

Kot povsod je tudi v Belincih pomankanje stanovanj in drugih prostorov. Občutno je tudi pomankanje prostorov za otroški vrtec. Ta se sedaj stiska v prostorih osemletne šole, ki so pa pretesni in ne nudijo otrokom vseh tistih razvedril, ki so jim potrebna, predvsem ne v jesenskem in zimskem času. Spričo pomankanja prostorov uprava tudi ne more zadovoljiti vsem materam, da bi sprejela vse otroke v vrtec.

Za rešitev tega problema je pred kratkim dal pobudo direktor kmetijskega gospodarstva v Belincih. Na vrtu tega posestva stoji namreč precej velika zgradba in je celo enonadstropna. Svoj čas je profica to zgradbo uporabljala za cvetličnjak, sedaj je pa prazna. Zgradbo bi bilo mogoče z večjimi adaptacijskimi deli leno preurediti. Tako bi prostori v pritličju služili za namene vrta, v nadstropju bi pa pridobili 3 družinska stanovanja.

Zamisel je lepa in sprejemljiva, odprto pa je vprašanje, če bodo za to pristojni ljudje zagrabili priložnost, ki jim jo nudi posestvo.

A. H.

PO REKONSTRUKCIJI LENDAVSKIH OPEKARN

PETKRAT VEČ

»Naloga, ki jih določa petletni perspektivni načrt pomurski opekarniški industriji, so povsem uresničljive. Svoje obveznosti bomo lahko celo presegle, če bodo vodstva podjetij družno z organi delavskega upravljanja dobro organizirala proizvodnjo in poslovanje. Bis tveno važna je preusmeritev proizvodnje k tankostenski opeki v večjih zidnih blokih, ki očitno skrajšujejo dobo gradenj in jih tudi poncejajo. Zato tolikanj z večjim zanimanjem pričakujemo predpise o standardih opeke... — je v razgovoru z našim sodelavcem med drugim dejal direktor Lendavskih opekarn tov. Aleksander Kiralj.

Lendavske opekarnice so se letos temeljito prerodile. Obrat v Dolgi vasi so povsem mehanizirali in čakajo samo še na avtomatsko rezalno mizo iz Italije, pa bo proizvodnja stekla po tekočem traku. Mnogo izboljšav so uvedli tudi v lendavskem obratu in tako ustvarili pogoje za solidno proizvodnjo.

Rekonstrukcija jih bo stala okrog 40 milijonov din. Projektanti so sicer sprva predvideli porabo 33 milijonov din investicijskih sredstev, pozneje pa se je izkazalo, da njihov račun ni bil povsem realen. Zato je moral kolektiv seči tudi v svoj plačni sklad. 6 milijonov din, ki bi jih sicer lahko razdelili, 2.260 prostovoljnih ur pri gradnji nove strojnice, 250 m² z udarniskim delom navoženega gramozu — vse to je poleg drugega obilen prispevek delovnega kolektiva za rekonstrukcijo podjetja.

- NAVADNA ZIDNA
- OPEKA SE UMIKA
- OPEKI SEDANJE »ERE«
- RAPIDU, KLINKER
- OPEKI...

Lendavske opekarnice že sedaj prednjačijo med vsemi slovenskimi vrstnicami pri proizvodnji kakovostne opeke Rapid (prednosti te opeke pri gradnji so očitne: Rapid stropniki uspešno zamenjajo les in trstiko pri gradnji stropov, toplotna in zvočna izolacija je mnogo boljše, požarna varnost zagotovljena itd.). Po

proizvodnem načrtu, ki ga bodo letos predvidoma izpolnili kljub dokajšnjemu proizvodnemu izpadu zaradi rekonstrukcije obrata v Dolgi vasi, če jim bo seveda naklonjeno jesensko vreme (sedanje jim je tako, da tega že dolgo ne pomnijo, saj se sušilnice naglo praznijo in spet polnijo), bodo letos izdelali znatno več te opeke kot lani.

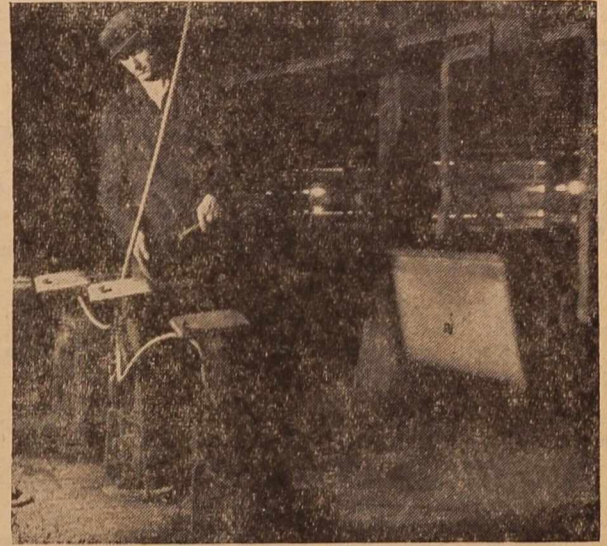
V preusmeritvi proizvodnje od navadne zidne opeke k tankostenski opeki (Rapid) v vedno večjih zidnih blokih je pravzaprav tudi perspektiva za prihodnost. Že sedaj ne zmorejo vseh naročil za Rapid opeko, čeprav zalagajo z njo samo slovenske odjemalce — osem večjih gradbenih in drugih podjetij — tako da jim ostane premalo te opeke za maloprodajo. Velike možnosti za plasiranje izdelkov se odpirajo tudi v sosednji Hrvaški, kjer so se komaj letos odločili za gradnje z Rapid opeko. Vzrok za izredno konjunkturo na tržišču z opeke je v dokajšnji preusmeritvi gradenj: manj industrijskih (kjer so uporabljali pretežno armirani beton), a več objektov družbenega standarda (stanovanjski bloki in druga poslopja, pri katerih je opeka glavni gradbeni element). Izgledi za ugodno in redno vnovčevanje izdelkov so torej dolgoročni, še zlasti zato, ker zmogljivost slovenskih opekarn zdaleč ni tolikšna, da bi lahko povsem krije potrebo po opeki v naši republiki.

Poleg Rapid opeke izdelujejo v lendavskih opekarnah tudi specialno Klinker opeko, predvsem za potrebe železarske industrije. Ta opeka je izredno odporna proti visoki temperaturi in jo uporabljajo predvsem

za oblogo peči. Lendavska Klinker opeka se odlikuje tudi po kakovosti, saj je njena tlačna trdnost 750 kg na cm² (evropski standard: 350 kg). V zadnjem času so začeli izdelovati še fasadne klinker ploščice, ki so zelo odporne proti vremenskim vplivom.

Lepšo vnanost in večjo trdnost opeke so dosegli tudi z vakuum na-

modernizirani obrat v Dolgi vasi letos obratuje poskusno in bodo lahko proizvodnjo v njem načrtovali šele prihodnje leto. Za prihodnje leto pa vendarle računajo, da bo znašala maksimalna proizvodnja 6,5 milijona enot opeke vseh vrst. Proizvodnja po enoti opeke se bo drugo leto povečala za pri-

Pri avtomatičnem kurjenju v opekarni

pravami — električnimi črpalkami, ki izsesajo zrak iz cilindra v stroju, kjer se oblikuje iz gline surova opeka.

- 3,5-KRAT VEČJA
- PROIZVODNJA ZARADI
- REKONSTRUKCIJE
- IN 5-KRAT VEČJI
- FINANČNI UCINEK
- ZARADI PREUSME-
- RITVE PROIZVODNJE

Petletnega perspektivnega načrta še nimajo v podjetju, ker

blížno 5,5-krat v primerjavi z letom 1947/48 (takrat 1.800.000, leta 1956 — 3.650.000, leta 1957 — 4.384.000, leta 1958 — 5 milijonov 623.000 in leta 1959 — 6,5 milijona), medtem ko se bo finančni učinek (računajoč opeko po sedanjih prodajnih cenah) te proizvodnje povečal za 5-krat (leta 1947/48 — 15 milijonov 800.000, leta 1956 — 31 milijonov 500.000, leta 1957 — 51.500.000, leta 1958 — 61.500.000 in leta 1959 — 74.000.000 din), kar bo, kakor zatrjujejo v podjetju, pričakovana posledica preusmeritve proizvodnje h kakovostnejšim in iskanim votlim izdelkom.

- SKRBIJO TUDI ZA
- KVALIFICIRANI
- KADER
- OPEKAR — BO ODSLEJ
- PRIZNAN POKLIC Z
- USTREZNO
- KVALIFIKACIJO

Podjetje je dve leti štipendiralo svojega človeka, da si je pridobil v Zagrebu visoko kvalifikacijo. V podjetju menijo, da so mnogo pridobili s to nalogo sredstev. Z ustanovitvijo vajenske šole opekarniške stroke v Ljubljani se je odprla mladim ljudem še ena možnost za pridobitev novega poklica — opekar. V lendavskih opekarnah so že vzeli v uk dva vajenca, v prihodnosti jih bodo še več, saj je nujno potrebno, da ima vsaka srednje velika opekarna vsaj 10 kvalificiranih delavcev, ob katerih se potem pridružijo nekvalificirani. Dosedanja praksa namreč kaže, da so izredno delavni Pomurci zelo dojemljivi tudi za priučevanje v poklicu.

S. K.

Okrajni perspektivni načrt in umetno osemenjevanje v Pomurju

Od 655 do 20.756

Živinoreja v Pomurju bo dobila v kratkem nov osemenjevalni center, ki ga gradi Veterinarski zavod v M. Soboti. Center bo sodobno opremljen, zgrajen pa bo do 1. julija. Potrebnih 50 milijonov dinarjev je dobil Veterinarski zavod iz investicijskega posojila.

Navzlic temu, da je teklo delo doslej v neodgovarjajočih prostorih, so umetno osemenili lani 20.756 plemenic. Letos se bo to število dvignilo na 23.000 — 24.000. Zdej je v Pomurju 51 osemenjevalnih postaj. Ustanovili bi jih še več, vendar jim štirje avtomobili, s katerimi razpolagajo, ne zadoščajo. Pri osemenjevanju je zaposlenih poleg veterinarja tudi 5 tehnikov. Kako se je umetno osemenjevanje razmahnilo, nam pričajo številne nove prošnje za otvorenje novih osemenjevalnih postaj, ki pa jim ne morejo ustreči. Uspeh osemenjevanja je viden na vsakem koraku tako pri kakovosti živine kakor tudi pri mlečnosti. Z enim bikom umetno osemenijo 1500 krav.

Imajo 18 bikov, od tega so štirje domači.

V kratkem bodo v Pomurju uvedli rajonizacijo živinoreje, in sicer posebej za pitanje in posebej za mlečnost. Za pitanje bodo uvedli Hereford pasmo, za katero so biki že v Črncih. Tudi biki za Aberdeenang pasmo, najprimernejšo za pitanje, že imajo v Črncih. Potrebni so le še križanci v prvi generaciji.

Število goveje živine v Pomurju cenijo na 70.000, od česar je 40.000 plemenic. Umetno so začeli osemenjevati v Pomurju l. 1951, in sicer na poziv po hišah. V l. 1952 so osemenili 653 plemenice. Danes osemenjujejo že polovico vseh plemenic. Pri umetnem osemenjevanju zdravi-jo tudi jalovost krav. Odstotek brejnosti je različen. V predelih, kjer je jalovost odpravljena, znaša 85 — 90%, so pa še predeli, kjer so umetno osemenjevanje uvedli šele lani. Spolnih okužb ni več, vendar je bilo nekaj časa stanje tako kritično, da je ogrozilo prirastek.

○ Perspektivni načrt Veterinarskega zavoda v Murski

Soboti predvideva v treh letih umetno osemenitev 30.000 plemenic, kolikor znaša zmogljivost centra. Razen centra pa kaže omeniti tudi epizootični oddelek (oddelek za zatiranje kužnih bolezni). Kajpak je v perspektivnem načrtu okraja glavna naloga zavoda dvig živinorejske proizvodnje. Upravnik zavoda tov. Siftar ugotavlja, da je stal zavod v tem pogledu doslej malce ob strani, največ zaradi pomanjkanja usposobljenih ljudi. Dodaja pa, da je pri vsem tem osnova v povečanju krme baze.

Po njegovi sodbi ima pri dvigu mlečnosti bodočnosti ravninski rajon (poledavski pas), medtem ko se bo drugod razvil pitanje. S tem bo dosežen namen okrajnega perspektivnega načrta, saj se bo mlečnost dvignila za kritje zmogljivosti predelovanja, dosežene pa bodo tudi količinske postavke načrta pri mesu.

... Zedinjena Slovenija! To je tisti ideal, po katerem smo stremeli takrat in stremimo še tudi danes, saj človek mora imeti kak ideal, če tu- di ve, da ga ne doseže... Raičev program Zedinjene Slovenije je v tej zasnovi zopet zaživel. Terjatev domačega uradništva, slovenskih šol, pa je tako že bila glavna točka naše drobnčinarske politike 60 in 70 let preteklega stoletja. O nemškem kmetijskem društvu pa se križevski dopisnik S. Gp. IVAN KRALJ (iz Iljaševce) ironično vprašuje: »Kaj neki dela naše kmetijsko društvo? Ali še živi ali ne? Ker oddaljeni člani o društvu nič ne vedo, zato pripominja: »Tako ne sme dalje iti, potrebno nam tedaj je, da krbimo zato, da dobimo SLOVENSKE KMETIJSKE DRUŽBE, ali da se pridružimo kranjski kmetijski družbi...« (S. Gp. 1868, štev. 51).

Raičev program, ki je vsota vseh prizadevanj mariborskega sestanka, se bistveno ne razlikuje od ljutomerske taborske resolucije (obj. 13. avg. 1868 v S. Gs.). Na čelu poročila o mariborskem sestanku je Raič postavil štiri točke programa, ki se tičejo vseh slovenskih taborn, k temu pa dodal tri točke posebej za štajerske tabore:

1. »Zahtevaj se slovenska skupina, t. j. zedinjeno Slovensko z narodno upravo;
2. Naj se uradnikom na Slovenskem neodlogoma določi doba, do katere morajo znati slovenščino v besedi in pismu;

3. ljudske učilnice naj bodo čisto slovenske, v srednjih učilnicah bodi učni jezik slovenski, nemški jezik ostani predpisani predmet, vseučilnišče jugoslovansko v Zagrebu; stroške nositi razmerno je dolžno Kranjsko, Koroško, slov. Štajersko in Primorje.

4. cerkvena vlada naj uraduje v slovenskem jeziku.

a) Naj se uraduje v slovenskem jeziku z učnim jezikom slovenskim na stroške državne blagajnice, vi-narska učilnica, ki se pravkar rodi, imej učni jezik slovenski;

b) naj se brže napravijo na slov. Štajerskem podružnice ljubljanskega gospodarskega društva;

c) naj se dajo od letine odmerjene nemškemu zavodom, ki do slej koristijo samo Nemcem, na priliko gledališče itd. iz deželnega zaklada vsako leto razmerna vsota za slovenska društva, zlasti za dramatiško.

Raičev program je zajel tudi prekmurske Slovence: »Prisrčno priporočamo slovenskim bratom na Kranjskem, Koroškem, Primorju in na PREKMURSKEM (podč. pis.), naj prirejejo obilno narodnih taborov v najkrajši dobi...«

Bistvena razlika med ljutomersko resolucijo in mariborskim taborskim programom je na začetku in koncu resolucije. Poudarjalo smo že, da je ljutomerski tabor vili vse svoje pričakovanje v izvršitev 5 19 držav. Osnov. postav. Ljutomerski tekst se

začenja z besedami: »Tukaj zbrani slovenski narod soglasno izreka, da v § 19 držav. osnov. postav. ne najde poročila za ohranitev in gojitve svoje narodnosti,« zaključuje pa: »... dokler ne bodo dodane temu paragrafu 19 IZVRŠILNE POSTAVE ter djansko vpljene in dokler se ne bomo posameznim dežalam dala večja samoupravna oblast. Po vsem tem bi bilo tedaj preveč trdit, da je bila »Zedinjena Slovenija« glavna zahteva ljutomerskega tabora. Prvotno je ta namena sicer bila, a je graško namestništvo to točko črtalo. Zakaj je § 19 igral večjo vlogo kot »Zedinjena Slovenija«? Morda niti ne toliko zaradi prepovedi, pač pa, ker so tabori hoteli ostati v okviru zakona, ali kar je verjetnejše: v ostvarljivosti zedinjene Slovenije niso več verjeli.

Prva naloga ljutomerskega odbora je sedaj, po docela izdelanem programu bila, da preskrbi dovolite tabora, ali kakor Vošnjak pravi: »vladi naznaniti tabors. Graško namestništvo pa tabora zaradi programske točke o »deželne skupine slovenske« ni dovolilo. Sedaj se je odbor brzojavno obrnil na notranjega ministra Karla Giskro in ta je tabor dovolil. Ta potrditev je mogla priti najkasneje pred 25. julijem, zakaj tega dne je Slovenski Narod poročal, da je vlada tabor dovolila, dovolila ga je v času, ko jih je na Češkem že vztrajno prepovedovala.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Na novi in najkrajši poti

Na nedavni seji komisije za izvajanje predpisov v trgovini s kmetijskimi pridelki, ki jo je vodil podpredsednik OLO M. Sobota tov. J. Slavič, so razpravljali o reorganizaciji prometa s kmetijskimi pridelki, kakor jo predpisuje uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah.

Kakor znano, nova uredba podrobno določa z namenom zagotoviti nekmetijskemu prebivalstvu čim boljše preskrbo s kmetijskimi pridelki, kako mora potekati promet s temi pridelki, hkrati pa skuša z izločitvijo številnih posrednikov ter preprodajalcev preprečiti ali vsaj znatno omejiti naraščanje cen. Ob vsem tem so navzoči na seji poudarili pristojnosti ljudskih odborov in vlogo kmetijskih združenj, ki po novih predpisih edine lahko odkupujejo kmetijske pridelke neposredno od individualnih proizvajalcev, toda le na območju, za katerega so ustanovljene (prodajajo jih lahko same ali prek svojih poslovnih zvez). Žal pa je v kmetijskih združenjih v Pomurju v odkupnem aparatu zaposlena več kot polovica nekvalificiranih ljudi. Zato se bodo morali občinski ljudski odbori v prihodnje bolj zavzeti za vprašanja blagovnega prometa, saj je preskrba potrošnikov del komunalnih nalog. Z ločitvijo trgovin od kmetijskih združenj je odšel usposobljeni kader v trgovino. Tako ima v lendavski občini le KZ Lendava usposobljen kader za odkupne naloge. Podobno je tudi v drugih občinah, pereče pa je še vedno v enaki meri tudi vprašanje skladišč.

Za ureditev tržišča bodo delovali v štirih občinah Pomurja, kjer je sedež poslovne zveze, koordinacijski organi za izvajanje predpisov v trgovini s kmetijskimi pridelki, sestavljeni iz zastopnikov ljudskih odborov, kmetijskih združenj, poslovnih zvez, itd. Na sedežu okraja bo poslovala pri trgovinski zbornici kot posebni odtok konjunkturna služba z namenom točnega pregleda in kontrole nad razpoložljivimi količinami kmetijskih pridelkov mnogo uspehov.

Prizadevnost na vsej črti

Prostovoljno gasilsko društvo v Turnišču se bori z materialnimi težavami. Kljub temu pa dosega dobre uspehe. Poveljnik tov. Matija Mauček dobro pripravlja člane za pomoč bližnjemu. Društvo si prizadeva, da pritegne čimveč mladine. Tudi pri tem dosega uspehe.

V štafeti mladosti so letos turniški mladinci iz PGD lepo zastopali svoje društvo. Mladina v Turnišču vidi tudi v PGD razvedrilo in koristno delo v prid skupnosti. Anкета, ki jo je izvedla turniška šola med mladino v zadnjem šolskem letu, je pokazala, da si bo po končani šoli našlo precej mladine razvedrilo tudi v PGD.

Ob tej priložnosti je treba pohvaliti delo PGD v sosednji vasi Renkovi, saj je v letošnji zimski sezoni poskrbelo tudi za kulturno razvedrilo svojih članov. Pod vodstvom tov. Ferčar-

premalu pristojnosti, zato ne morejo odločno vplivati na odpravljanje slabosti in problemov v trgovini, še zlasti zategadelj, ker se večkrat koristi trgovskih kolektivov, izražene v odločitvah njihovih organov delavskega upravljanja, križajo s koristimi potrošnikov (del-

lavski sveti in upravni odbori so na primer lani v nekaterih trgovskih podjetjih razpravljali o desetih in še več plačah, čeprav so bila sredstva, ki so jih imeli v ta namen, pridobljena od potrošnikov, čisto tudi z neupravičenim navijanjem cen potrošnemu blagu, s konjunkturnim položajem podjetja itd.)

Torej: družbeno upravljanje z večjimi in natančneje določenimi pristojnostmi tudi v trgovini — to naj bi bila prava injekcija za potrošniške svete, da bi zaživel in opravičil svoj obstoj tudi v naših mestih! Zastopstvo članov potrošniškega sveta v organih delavskega upravljanja trgovskega podjetja in obratno ali celo en sam organ družbenega upravljanja, v katerem bi bili enako zastopani trgovci in potrošniki. Ali s pristojnostmi kako drugače

omogočiti potrošniškemu svetu, da bodo lahko močneje vplivali na odločitve organov delavskega upravljanja, če se te odločitve odmakajo od koristi potrošnikov in splošnih prizadevanj družbe na področju blagovnega prometa. Drugi spet zagovarjajo nekakšne središčne potrošniške svete v občinah; tako združenje naj bi vsklajevalo delovanje vseh potrošniških svetov in občini in pomagalo pri medsebojnem izmenjavanju pridobljenih izkušenj. Vendar pa že imamo pri občini podoben družbeni organ — svet za blagovni promet, s katerim bi morali potrošniški sveti sodelovati bolj živo in iskati vzajemne pobude za ukrepanje.

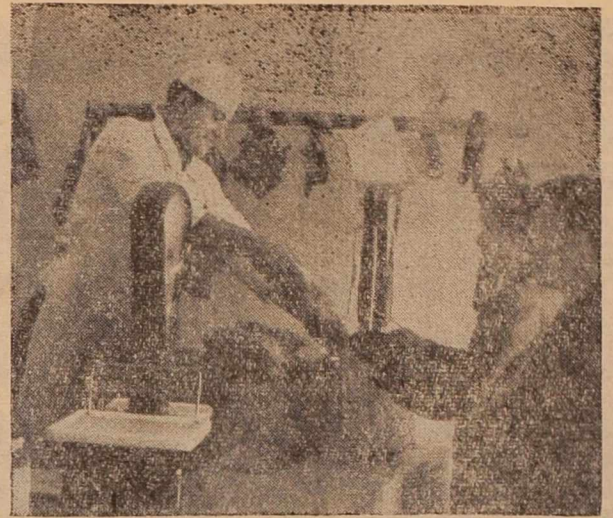
○ Če kar preveč malodušja je v zahtevi po večjih pristojnostih, ko pa potrošniški sveti niti dobro ne izpolnjujejo nalog, ki so jim bile zaupane že ob ustanovitvi: da poleg organov delavskega upravljanja opravljajo družbeno nadzorstvo nad poslovanjem v trgovini in sproti seznanjajo delovne množice, v bistvu torej potrošnike, o ugotovljenih problemih in nepravilnostih. Sedanje delovno področje potrošniških svetov je že dovolj široko — pravilno uporabljanje sredstev v trgovini, izbira blaga, urejevanje trgovskih lokalov, boljše funkcioniranje trgovskega in poslovnega omrežja, neupravičeno navijanje cen potrošnemu blagu, režijski stroški itd. — in tudi gradiva je dovolj za obravnavanje o zadevah, ki življenjsko zanimajo množice potrošnikov, ne da bi v potrošniških svetih morali biti obvezno učenjaki in strokovnjaki, kakor je to slišati od tistih, ki menijo, da je trgovina preveč komplicirana reč in da preprosti ljudje niso zmogni logično razpravljati o njej.

V sedanjih pristojnostih ni torej nobene osnove za bojazen in uganjanje o tem, kaj naj bi delali potrošniški sveti, pač pa je aktualno vprašanje, ali so potrošniški sveti doslej sploh težili za tem, da bi svoja dognanja posredovali široki javni tribuni — zborom volivcev, sestankom SZDL in drugih množičnih organizacij — in tam izbojevali politično-moralno bitko za odstranitev ugotovljenih nepravilnosti in peregih problemov v trgovini. In obratno: premalo je bilo pri nas tudi prizadevanja, da bi potrošniške svete vabili na to javno tribuno in zahtevali od njih, naj poročajo o poslovanju svoje trgovine ali podjetja. To bi bil hkrati tudi obračun njihovega delovanja pred javnostjo in potrošniki. Saj ni namen potrošniških svetov, da uveljavljajo kakšne administrativne ukrepe, marveč družbeni vpliv v trgovini.

Tako bi znatno okrepili vlogo potrošniških svetov in povečali njihovo odgovornost pred družbo. Praksa v Kranju in drugih večjih potrošniških središčih, kjer ugotavljajo, da so potrošniški sveti med najaktivnejšimi organi družbenega upravljanja, je to nesporno že potrdila. Mar bi bilo res odveč, če bi nekateri dobre izkušnje od tam presadili v naše razmere?

Torej večje pristojnosti, toda ne na račun dosežane neaktivnosti in malodušja, marveč z okrepljeno vlogo in večjo sedanjo aktivnostjo potrošniških svetov.

S. K.

V mnogih krajih opažamo tudi v Pomurju premajhno zanimanje za preskrbo domačega trga. V nekaterih krajih primanjkuje mesa, drugod zopet nimajo mesarja itd.

Da je meso važno živilo, nam priča tudi posnetek iz dobro založene mesnice soboške kmetijske zadruge.

PRISTOJNOSTI

Nerazumljiva cena osvežujoči pijači

Ze pred hudo poletno vročino smo v Murski Soboti in tudi drugod ugotavljali, da so brezalkoholne pijače drage. To dejstvo velja tudi za kraje izven Pomurja, toda tamkaj je vsaj izbira osvežujočih nijač večja. Govorimo namreč o »koktli«, ki jo proizvajajo v Soboti. To je oranžada, ki stane pri proizvajalcu 16 din steklenička, v gostilnah pa jo prodajajo po 30 din (z izjemo gostilne »pri Flegarju«, kjer je cena steklenički 25 din). Izjema torej potrjuje možnost prodaje te osvežujoče pijače po nižji ceni kot pa je cena alkoholnim pijačam (brizgancem). Vprašanje je, ali je storila gostinska zbornica res vse za znižanje cen tej pijači, če ugotavljamo, da gostinska podjetja niso storila v tem ničesar.

V kolikor bi šlo za dobavo brezalkoholnih pijač od drugod (v smeri Maribora je več proizvajalcev podobnih pijač, morda poněkod proizvajajo tudi bolj kvalitetne pijače), torej za stroške prevoza, ki jih v Soboti gostilne nimajo, bi morda razumeli nekoliko višjo ceno od domače, ni pa mogoče razumeti tega, da se na poti od proizvajalca do gostilne ozioroma potrošnika, (proizvajalec v Soboti dostavlja oranžado gostilnam in ostalim odjemalcem na svoje stroške) cena poveča skoraj za enkrat. Kot smo navedli, je cena steklenički 16 din, v gostilni pa 30 din. Enako prodajajo po 30 din prav to oranžado tudi v gostilnah na vasi, torej tisti, ki imajo že nekaj prevoznih stroškov.

Gre v glavnem torej za enotno, monopolno ceno. Gre prav gotovo za to, da gostilne brez posebne prizadevanja zaslužijo, medtem ko govorimo o tem, da je treba doseči tudi v gostilnah čim večjo izbiro pijač in jedil in s tem čim večji promet ter hkrati s prodajo cenenejših brezalkoholnih pijač podpreti borbo proti alkoholizmu.

SREDI POTI

○ Znano je, da je položaj gospodinjstev pomočnic z zakonskimi predpisi zaščiten podobno kot položaj delavca v podjetju ali vajenca v obrti in trgovini. Gospodinske pomočnice imajo pravico do letnega dopusta, pravico do prostega dneva v tednu, pravico do socialnega zavarovanja in podobno. Vendar je položaj gospodinjstev pomočnic težak, zato ker njihovi delodajalci v mnogih primerih ne upoštevajo pravic, ki jih gospodinske pomočnice po zakonu imajo. Dopustov in prostih dnevov gospodinske pomočnice v številnih primerih niso deležne. Poněkod jih delodajalci niti ne zavarujejo socialno, kot je to njihova dolžnost. Mnoge gospodinske pomočnice ne vedo niti tega, da imajo pravico do hranarine, če ostanejo brezposelne brez svoje krivde.

Sindikalni svet v Murski Soboti ima v evidenci 75 gospodinjstev pomočnic, ki jih je pred letom poskušal vključiti v sindikat. Formiranje podružnice gospodinjstev pomočnic pa mu ni uspelo zato, ker je bilo premalo vztrajnosti. Po dveh poskusih so prizadevanje opustili. Polovica gospodinjstev pomočnic na prvem sestanku jih ni zadovoljila. Vsekakor bo treba nadaljevati z delom in vključevati gospodinske pomočnice v sindikat, dasiravno bo treba začeti s številom deset. Gospodinjstvi center ima veliko vlogo pri vzgoji gospodinjstev pomočnic. Sama sindikalna podružnica pa bi imela vlogo pravnega posvetovanja.

Ob vprašanju gospodinjstev pomočnic je vsekakor potrebno poudariti potrebo po servisni službi gospodinjstev centra. Torej: vzgoja gospodinjstev pomočnic, ki bi lahko pomagale gospodinjstvom v določenih poslih v gospodinjstvu v določenih dneh, ki bi jih gospodinjne potrebovale.

○ Tako bi bilo preprečeno marsikatero še obstoječe izkoriščanje gospodinjstev pomočnic, zlasti v družinah, ki posedujejo še večje vrtove ali celo manjša posestva in uporabljajo gospodinjstev pomočnice tudi za taka poljska dela.

USPEL TEČAJ V TURNIŠČU

Pred dnevi se je končal v Turnišču kuharski tečaj za mladinke. Organiziral ga je okrajni gospodinjstvi center s pomočjo krajevnih činiteljev. Obiskalo ga je redno 10 deklet, ki so po štirinajst dnevnem praktičnem delu pokazale lep uspeh z razstavo raznih izdelkov. Veselje in vnema tečajnic — zlasti pa lepi uspehi — kažejo, da okrajni center za napre-

dek gospodinjstva dobro opravlja svoje poslanstvo ter pospešuje razvoj k sodobnemu gospodinjstvu tudi na naših vaseh. V Turnišču si želijo še več takih tečajev. Zeljo in potrebo po podobnem tečaju so v Turnišču izrazile tudi starejše gospodinjce. Občinski ljudski odbor v Lendavi in krajevni odbor v Turnišču kažeta, pri tem dovolj zanimanja in pomoči.

KRI ZA SKUPNE POTREBE

„DAJMO KRI ZA KRI JUNAKOV!“

○ To je bilo geslo in prvi poziv našemu ljudstvu v NOV, ki je v tej akciji reševalo s svojo krvjo življenja naših borcev. Prehod na organizirano krvodajalsko službo zasledimo ob koncu 1944. leta, ko so ustanovili v Beogradu Zvezni center za transfuzijo in leta 1946 republiški center v Ljubljani. Kmalu za tem je transfuzijska služba zajela vsa večja okrajna področja. Plod prizadevanja naših zdravstvenih delavcev je tudi soboška transfuzij-

Vendar pa se tudi s tem še ne smemo zadovoljiti. Vse večja poraba krvi nam narekuje potrebo po zbiranju rezerv

Brez transfuzijskih posegov si ne moremo zamisliti sodobnega zdravljenja. Medicinska veda je pri iskanju novih metod zdravljenja odkrila v transfuziji svojega najboljšega zavveznika. Zato je razumljivo, da v najbolj kritičnih primerih odločajo o življenju porodnice, bolnika ali ponesrečenca minute ali celo sekunde. Tudi ob takih primerih se ljud-

oseba med 21. in 60. letom starosti. Dr. Nikolaj Lanšček, šef transfuzijske postaje, ki je sam že 3-krat daroval kri za skupne potrebe in je ob tej priložnosti prejel srebrno značko, je vsem prisotnim poročal o delu krvodajalske službe v Pomurju. Ker smo v zadnji številki našega lista že brali njegov prispevek, povzemamo samo nekaj misli tov. Side Podleske, načelnice tajništva za zdravstvo pri Murski Soboti.

Tov. Podleskova je izrekla vse priznanje komisijam za krvodajalstvo pri ObLO, vendar opozarja na večjo povezanost z množičnimi in družbenimi organizacijami. Predvsem pričakuje v bodočih akcijah največ podpore s strani občinskih odborov SZDL in sindikatov. Ker je uspeh nadaljnjih krvodajalskih akcij odvisen tudi od propagandnega dela na terenu, bodo organizirali več predavanj.

Da bi bilo doživetje 13 odklancov čim globlje, so jih razveselili gojenci Glasbene šole z izvajanjem lepih skladbic, organizatorji pa z bogato zakusko.

Odklancu o sebi

Tov. Ernest Horvat iz Murske Sobotne je prejel za 10-krat oddano kri zlato značko.

»To je zame največje doživetje,« je izjavil jnjenjo.

»Mislim, da je to le skromno priznanje za vašo požrtvovalnost in presega obveze, ki veljajo za slehernega med nami. Razlog?« vprašam.

»Ko so nacisti 1940. leta vdrl v Francijo, kjer sem takrat bival, je neki Črnec izgubil obe nogi. Sekunde so odločale o njegovem življenju in z mojo krvjo so mu ga rešili.

V pomoč delovni ženi

(Nadaljevanje s 1. strani)

obisk bo znašal le 25 dinarjev. ○ Prosimo vse gospodinjce, žene in mladinke, ki se zanimajo za ta tečaj, da se prijavijo v pisarni okrajnega gospodinjstevskega centra v Murski Soboti, Ivanocijeva ulica št. 1, od 15. t.m. do 20. t.m. od 7-14 ure.

Društvo pa prav tako hoče s pomočjo okrajnega gospodinjstevskega centra organizirati tečaj za gospodinjstevske pomočnice. Da

Spoznal sem neprecenljivo vrednost krvi in od takrat jo dajem z zavestjo človeka, ki rešuje življenja...« odgovori tov. Horvat.

Tov. T. K. iz Veščice je prejela srebrno značko. Nagib za njeno večkratno dajanje krvi je obrazložila takole: »Ležala sem v bolnišnici med dvema ponesrečenca, ki nista kazala nobenega znaka življenja.

Ernest Horvat — zlato značko za 10-krat oddano kri

Ko sta prejela dobro mero moje krvi, sta precej oživela. Od takrat...«

Tov. Štefan Tivadar iz Sobotne: »Vedno sem jim na razpolago — podnevi in ponoči...«

○ Ali je po vsem tem potrebno še komentar? Le eno lahko povemo: kri, ki rešuje sočloveku življenje, tudi — plemeniti.

S svečanosti ob letošnjem dnevu krvodajalcev

ska postaja, ki se še danes bori z različnimi težavami.

Zaradi vse večjih potreb — naj omenimo samo porast industrije in prometa ter v zvezi s tem povečano število nesreč — je prevzel akcijo za pridobivanje novih krvodajalcev Rdeči križ Jugoslavije, ki je svojo nalogo častno opravil.

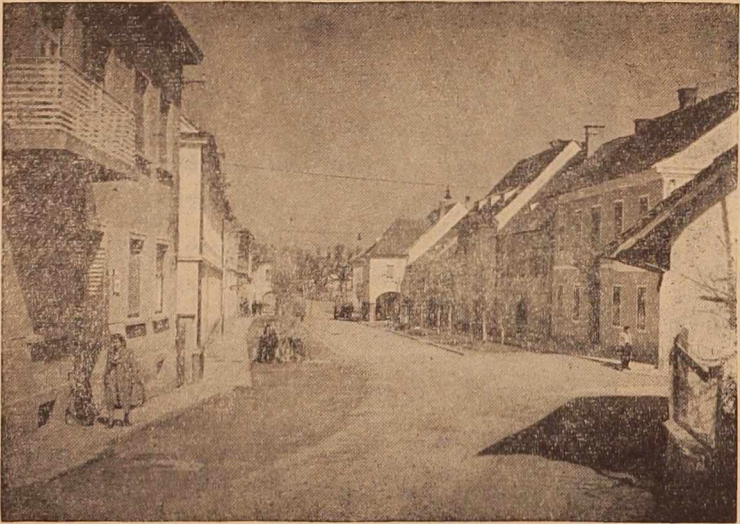
S človeško krvjo se trgovamo

Do 1955. leta so dobili darovalci krvi za svoj krvni prispevek odškodnino. Vendar to ni bilo v skladu s človeškim dostojanstvom, s humanimi in etičnimi načeli naših državljanov. RK je začel akcijo za prostovoljno, brezplačno krvodajalstvo. Plačilo: hvaležnost tisočev, ki jim je darovana kri vrnila zdravje ali celo rešila življenje. Človečanska zavest naših ljudi, ki so razumeli ta ukrep, je prišla do popolnega izraza. Dokaz: število krvodajalcev se je od leta 1953 potrojilo. Lansko leto je dalo kri za skupne potrebe samo v Sloveniji 35.889 ljudi. Mnogi med njimi celo večkrat.

4. junij - dan krvodajalcev

Na dvorišču soboške bolnišnice se je 4. junija zbrala večja skupina ljudi. Med njimi je bilo 13 najzastopeljivih krvodajalcev. Toda tokrat jih niso povabili zaradi odvzema krvi. Okrajni odbor RK jih je pozval v imenu vseh tistih, ki jim je kri že bila življenjsko potrebna, na svečano proslavo, da se skromno oddolži tem požrtvovalnim ljudem za njihovo nesebično pomoč. Sami starejši ljudje so to, čeprav piše na hrbtni strani krvodajalske izkaznice, da je dajalec lahko vsaka zdrava

Radgona dobiva iz leta v leto lepši videz. V bližnji bodočnosti bo dobila nov stanovanjski blok, a tudi privatni graditelji bodo nadaljevali začetno delo.

Na sliki: Kerenčičeva ulica v Gornji Radgoni.

Plodna občinska seja

Skoda po toči, ki jo je povzročilo sobotno neurje po vinogradih in poljih, je v radgonski občini ponekod precejšnija. Člani komisije so o tem poročali na zadnji občinski seji. Stoodstotno so prizadeti predeli v Stavetinskem, Zagajskem in Ivanjševskem vrhu ter v Lokavcih, kjer je toča

Ali je potrebno poletno škropljenje sadnega drevja?

Poletno škropljenje opravljamo od spomladi do jeseni. Tedaj uporabljamo le močno razredčena škropiva, da ne osuhamo listja in plovov. Glavni smoter poletnega škropljenja je zatiranje škrlupa na jablanah in hruškah, kakor tudi uničevanje jabolčnega zavijača.

Škrlup je bolezen, ki napada jablane, hruške, češnje in breskve. V deževnih pomladih se kmalu po cvetenju pokažejo na listih temno zelenkaste pege. Ti madeži se večajo, porjavijo in listje začne odpadati že v poletju. Na plodovih se pojavijo rjave ali črne pege, ki razpokajo, tako da so podobne kramam.

Škrlup prezimuje v odpadlem listju in v enoletnih mladikah tiste ga drevja, ki je bilo okuženo. Iz zimskih žarišč se drevo okuži spomladi. Pozneje se razvije na okuženih mestih poletno trošje, s katerim se bolezen širi poleti. Pri škrlupu je važno, da preprečimo s pravočasnim spomladanskim škropljenjem prvo okuženje drevja z zimskim trošjem. Tudi listje, v katerem prezimuje kal bofezni, moramo jeseni ali zgodaj spomladi pograbiti in sežgati ali zakopati v zemljo.

Crvi rijejo po plodovih in jih tako uničujejo. Plodove zablatijo z izmečki, zaradi česar postanejo neuporabni. Največjo škodo dela jabolčni zavijač. V toplejših vinorodnih krajih ima zavijač dva zaroda. Zato je potrebno zatreti predvsem prvi zarod. Sadno drevje škropimo tako, da s sestavljenim škropivom nastopimo proti fuzikladiji (škrlup) in jabolčnemu zavijaču hkrati.

Pri poletnem škropljenju drevja je treba razlikovati dve glavni dobi: prvič škropimo spomladi, preden začne jablane cveteti, drugič po cvetenju in pozneje še v poletnih mesecih. Škropljenje pred in neposredno po cvetenju je odločilno za omejitev škrlupa. Nadaljnja škropljenja služijo prvenstveno za zatiranje jabolčnega zavijača.

Ing. L. J.

TEHNIKA — ZDRAVSTVO — TEHNIKA — ZDRAVSTVO — TEHNIKA — ZDRAVSTVO

VIDEM OB ŠČAVNICI

○ Avto-moto društvo pri Vidmu ob Ščavnici je priredilo prvi tečaj za svoje člane, na katerem je sodelovalo 37 tečajnikov. Razveseljivo je vsekar to, da se je tečaja udeležila pretežno kmečka in delavska mladina. Tečajniki so marljivo spremljali praktični in teoretični del tečaja, zato so tudi pri izpitu dosegli zavirljiv uspeh. Nekaj težav so imeli sicer posamezniki v praktični vožnji, kljub temu, da so teoretično zadovoljili.

Zaradi velikega zanimanja mladine je vodstvo avto-moto društva sklenilo prirediti nov tečaj, v katerega bodo vključili tudi mopediste. Ob vsem tem

LJUTOMERSKA RAZSTAVA V SOBOTI

Sredi minulega tedna so v Murski Soboti v prostorih gimnazije odprli razstavo, ki prikazuje čas tablorov, povezano z razstavo del likovnih umetnikov. Kakor smo že poročali, gre za isto razstavo, ki je bila odprta od 25. maja do 1. junija t. l. v počastitev I. slovenskega tabora v Ljutomeru.

uničila ječmen, pšenico, rž in vinsko trto.

Na seji, kateri je prisostvoval tudi zvezni poslanec inženir Miran Mejak, so mnogo razpravljali o problemih blagovnega prometa. V kmetijskih zadrukah se je stanje izboljšalo, odkar so izločili trgovine. Pri starem je ostalo le še v zadrugah na Sp. Ščavnici in pri Negovi. Občina bi nujno potrebovala referenca za trgovinsko inšpekcijo. Ugotovljeno je, da se potrošniški sveti premalo ali celo nič ne uveljavljajo. Trgovine imajo pomanjkljiva skladišča, kar bo letos še posebno peče, ko se obeta v splošnem dobra sadna letina. Gostinstvo posveča premalo pozornosti družbeni prehrani. V Radoncih se trudijo, da usposobijo svoj največji hotel za zimsko uporabo. Tudi o kopalnem bazenu na prostem se že dlje časa govori. Tak plavalni bazen bi zdravilišče nedvomno zelo dvignil. Kmetijske zadruge bo treba usposobiti, da bodo do jeseni pripravljene uspešno izvajati vse vrste prodaj in odkupov. Sklenili so, da bodo v Radoncih v najkrajšem času odprli še eno trgovino. Odborniki so razpravljali dalje o investicijskem programu. V Radoncih in v Radgoni bodo nadaljevali z asfaltiranjem ceste. Urediti nameravajo tudi zdravstveni dom v Radoncih.

Iz najetejga posojila in iz prispevkov stanovanjskega sklada bo občina gradila v Radgoni 12 stanovanjski družinski blok in morda še en stanovanjski blok v Apačah. Dokončno bo ure-

dila zadružna domova v Lutvercih in Crncih itd. Tudi privatni graditelji bodo prišli na svoj račun. Med 15 takih graditeljev, ki so že končali prvo fazo gradnje svojih hišic, bo razdeljenih 4 in pol milijona dinarjev po 200 do največ 500.000 dinarjev. Na seji so se sprejeli sklep o posebnih dodatkih za učno in vzgojno osebo, ki poučujejo na težjih delovnih mestih. Sklenili so, da bodo vsi sveti pričeli takoj s pripravami za izdelavo perspektivnega petletnega družbenega plana. V ta namen so izvolili posebno koordinacijsko 7 člansko komisijo.

Ika.

POŽRTVOVALNI KOLEKTIV

Soboška pihalna godba je v tej sezoni nastopila že 23-krat — Deluje pod okriljem DPD „Svoboda“ in so v njej pretežno delavci — Največji problem godbe so dotrajani pihalni instrumenti

Požrtvovalno delovanje soboških godbenikov je deležno premajhne javne pozornosti, čeprav jih srečujemo na vseh važnejših politično-kulturnih manifestacijah (volitve, odhod in prihod MDB, prvomajsko praznovanje, prireditve ob Dnevu mladosti, koncerti združenih pomurskih godb v treh večjih središčih Pomurja itd.). Med svoje najuspešnejše prireditve šteje godbo še tri samostojne promenade koncerte, s katerimi je ustregla širokemu krogu svojih poslušalcev. Dva-

krat je nastopila tudi pred oskrbovanci Doma onemoglih v Rakičanu.

Bilanca soboške godbe na pihalu se ne končuje samo pri nastopih. Mnogo drobnega in pred javnostjo skritega dela je v rednih vajah, saj zahtevajo tako številni nastopi sistematično vadbo in disciplino; večkrat se morajo godbeniki na račun vaj odpovedati kino predstavi in drugemu osebnemu ugodju ob prostem času. Vaje

stopih. Tako razumevanje pričakuje tudi v prihodnosti, če že ne celo večje, saj je godba pred zelo težavnim problemom. Dirigent tov. Jože Gerlec nam je v razgovoru povedal, da so domala vsi pihalni instrumenti stari že 26 let, da izvirajo iz 10 tovarn, so že dotrajali in je z njimi zelo težko doseči glasovno ubranost. Vprašanje je, če bodo s takimi instrumenti sploh še lahko nastopili v prihodnjih sezonah.

niki, katerim bo to velika spodbuda, se bodo lahko pozneje oddolžili delovnim kolektivom in drugim poslušalcem s pogostejšimi koncerti, novimi oblikami stika z občinstvom (koncerti po željah) itd., mimo tega pa bodo z nabavo novih instrumentov ustvarjeni tudi pogoji za ustanovitev pionirske pihalne godbe, za katero je že sedaj veliko zanimanje in si brez nje ni mogoče zamisliti načrtne vzgoje naraščajoča za soboško standardno godbo. To so tehtni razlogi, ki govore v prid čimprejšnji akciji za nova glasbila. S. K.

JOŽE HORVAT osvaja umetniško javnost

Naš rojak slikar-amater Jože Horvat se je nedavno preselil iz svojega bivališča na Hrvaškem v Nazerje pri Celju. Tudi tukaj vztrajno nadaljuje z delom. Po razstavi v Varaždinu, Murski Soboti in Zagrebu je nedavno razstavljal v Mariboru, od 12. do 22. junija pa bo razstavljal v umetniškem paviljonu v Skoplju in od 16. do 30. avgusta v galeriji Korzo v Reki. Takšen viden napredek amaterja je vsekakor presenetljiv. Presenettjiva pa je tudi Jožetova vztrajnost v poglobljanju svoje ustvarjalnosti v abstraktni smeri.

Soboška godba na pihala, ki je nastopila v okviru združenih godb Pomurja minulo nedeljo na uspelem koncertu. V ozadju Zdravstveni dom

so imeli redno vsak teden dvakrat in če računamo, da je vsak izmed 24 godbenikov prebil na vaji povprečno dve uri, je to v vsej sezoni nad 5 tisoč prostovoljnih udarniških ur.

○ V godbi radi pohvalijo gospodarske organizacije, ki so z razumevanjem podprle godbo in omogočile svojim delavcem sodelovanje na njenih na-

Soboška godba potrebuje torej nove instrumente. Problem je mogoče rešiti samo z državnim prizadevanjem vseh, ki sta jim pri srcu obstoj in še večji kakovostni vzpon tega glasbenega kolektiva — zlasti še gospodarskih organizacij, ki naj bi — kot so to že storile vrstnice v Ljutomeru — prispevale glavni mecenski delež. Godbe-

Bralci nam pišejo

Prej v Ameriko kakor v Maribor ...

V Vidmu ob Ščavnici, ki je sedež ObLO, imamo v vasi dva poštna nabiralnika, in sicer enega pri pošti in drugega na trgu pred spomenikom. Doslej so iz teh nabiralnikov redno odvezemali pošto dnevno pred odhodom avtobusa, t. j. zjutraj ob 6. uri in pa zvečer. Sedaj pa je prišla neka nova uredba in praznijo nabiralnike samo ob 4. uri popoldne in nič več zjutraj. Če oddamo sedaj pismo v nabiralnik na trgu v soboto po 16. uri, vzamejo pismo iz nabiralnika k o m a j v ponedeljek ob 16. uri, ga odpremo iz Vidma v terek zjutraj in prispe v Maribor v terek ob pol 9. uri, stranke pa ga dobijo dostavljene v sredo okrog 12. ure. Pismo potuje torej iz Vidma do Maribora cele tri dni in 12. ur, skoraj toliko oziroma še več kakor letalska pošta v Ameriko.

Prebivalci Vidma želimo, da bi izpraznil nabiralnik pred pošto vsaj pred odhodom avtobusa — dnevno ob 6. uri zjutraj. Da pa potuje pismo iz Vidma do Maribora od sobote popoldne do srede popoldne, je vsekakor nekaj, kar nas spominja na čase, ko je tedensko obratovala naša pošta iz Radgone. Prosimo medrodajni poštni organ, da to stvar uredi. Prizadeti

DEMONSTRACIJA TRAKTORJEV

Preteklo soboto je bila na Podgradju in v Nunski grabi pri Ljutomeru demonstracija traktorjev Ferguson. Prikazali so delo z več kot dvajsetimi traktorskimi priključki. To prireditev si je ogledalo čez 200 ljudi. Zadržniki in zastopniki kmetijskih zadrug so se najbolj zanimali za traktorsko škopolnico in še za nekatere druge stroje.

Kazen za zločin

Pred nedavnim je petčlanski senat okrožnega sodišča v Mariboru obsodil Marijo Tušek iz Illovcv zaradi zahrbtnega umora svoje tete Ane Vencelbergerjeve na deset let strogega zapora. Kakor znano, se je zločin dogodil v Illovcih 5. marca letos in je imel v Pomurju silen odmev. Namestnik okrožnega javnega tožilca Gojmir Jelenc je na razpravi podkrepil svojo zahtevo po primerni kazni z dejstvom, da so v tem območju v zadnjem času storili že več krvavih dejanj, katerim bo moč napraviti konec le z eksemplarnimi kaznimi.

Dogodek leta za ljubitelje hokeja na travi

V NEDELJO: HRVATSKA - SLOVENIJA

(Sobočani bodo prejeli pokal republiškega prvaka)

V nedeljo 15. junija bo Pomurje, zlasti še okrajno središče, doživelo zares pomemben športni dogodek (za ljubitelje hokeja na travi bo to zagotovo dogodek leta): ob desetih dopoldne bo na igrišču NK »Sobota« srečanje reprezentanc Hrvatske in Slovenije v hokeju na travi. Prireditelj bo popoldne, če ne bo takrat že napovedana nogometna tekma med enajstoricama Gradca (Avstrija) in NK »Sobota«.

Slovenska reprezentanca bo dopotovala v Mursko Soboto že v četrtek zvečer in bo potlej trenirala na domačem igrišču vse do srečanja; predvidevajo, da bo njen kapetan povabil k treningu tudi naslednje soboške igralce: Tuša, Miloševića, Feherja, Tomaca, Kokalja in Titana. Po skupnem treniranju bo verjetno že v soboto določil reprezentančno moštvo.

Hrvaško reprezentanco bodo sprejeli v Murski Soboti v nedeljo zjutraj; to je renomirano moštvo, v katerem igrajo pretežno igralci jugoslovanske državne reprezentance. Zato se nam obeta v nedeljo zanimiva in kakovostna tekma.

Pred srečanjem bo uvodna slovesnost: dviganje zastav obeh nacionalnih reprezentanc, mimohod

naslopačjih, slavnostni nagovor predsednika soboškega TVD »Partizan«, podelitev spominskih značk in priložnostnih spominskih brošuric gostujočim igralcem itd. In še nekaj: potek tekme med obema reprezentancama bo komentiral po zvočniku poseben spiker, dober poznavalec hokeja na travi.

Nedejsko srečanje med reprezentancama Hrvatske in Slovenije v hokeju na travi bo zaslužno priznanje moštvu TVD »Partizan« (Murska Sobota) za njegovo požrtovvalno delovanje in dosežene uspehe, ki so vredni zavajanja in imajo še prav posebno veljavo, če upoštevamo dejstvo, da je moštvo tekmovalo v članski moški konkurenci, čeprav so v njem pretežno mladinci in starejši pionirji (Camplin, Feher, Janez Kovač, Jože Kovač, Tomac, S. Nemeš, Kokalj, Sefer, Tuš, Močan, Milošević, J. Nemeš in Titan) ter kljub številnim težavam, ki jih je moralo prebroditi na poti do uveljavljanja, postalo lani in letos republiški prvak v hokeju na travi, na tekmovanju za državno prvenstvo pa je letos v svoji skupini delilo 5. in 6. mesto, kar je sicer tudi uspeh, saj je tekmovalo z renomiranimi zagrebškimi hokejskimi mo-

štvi, ki že imajo tradicijo pri svojem delovanju. Prireditelj bo zagotovo ugodno odjeknila v naši športni javnosti in pripomogla k še uspešnejšemu populariziranju tega lepega športa v naši pokrajini.

Na nedeljski prireditvi bodo moštva soboškega TVD »Partizan« — letošnjemu republiškega prvaka — izročili tudi zaslužno priborjen pokal.

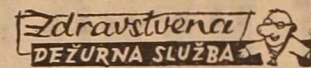
S. K.

IZSELJENSKA KRONIKA

Foto-album za naše izseljence

Podružnica Izseljenske matice v Murski Soboti pripravila izdajo foto-albuma o domačih krajih in ljudeh. S pomočjo tega albuma, ki bo obsegal okrog 20 umetniških fotografij, bi se naj naši izseljenci po svetu seznanili z lepoto domačih krajev, z delom svojih rojakov v domovini in pa z nekaterimi zanimivimi domačimi običaji.

Album fotografij iz Prekmurja bo izšel za letošnje izseljenske dni, ki bodo konec meseca julija. Prednaročila za album že sprejema soboška podružnica Izseljenske matice.

Nedelja, 15. junija 1958

Dr. Lea Talanyi-Pfeifer, stanuje v Krekovi ulici. Ordinira v splošni ambulanti od 8. do 12. ure, v najnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

NOCNA DEŽURNA SLUŽBA od 16. do 22. junija 1958

Dr. Miloš Borovšak, stanuje v Kolodvorski ulici — novi blok.

PROSTOVOLJNI KRVODAJALCI od 3. do 7. junija 1958

Katarina Kelenc in Agata Cigan, obe petič; Ana Cigan, četrtič; Marija Donko, tretjč; Helena Žižek, drugič; Ana Lebar, Marija Balažič, Ignac Kreslin in Eufemija Gjerek, vsi iz Dolnje Bistrice; Marija Vidmajer, drugič, Helena Glažar in Frančiška Hribar, vse iz M. Sobote; Zoltan Ferencek in Ludvik Polanec, oba iz Vuče gomile; Ana Berden iz Strehovca; Matija Jerič, Ivan Pucko, Stefan Horvat in Matija Zalik, vsi iz Gančan.

V nedeljo 15. junija t. l. bo VRTNA VESELICA v gostilni Kolbl v Vučji vasi Igrajo znani muzikantje

Ribe, piščanci, ajdovi krabci, odlična kapljica. Brod vozi celo noč.

Nedelja, 15. junija — Vid Ponedeljek, 16. junija — Beno Torek, 17. junija — Gorazd Sreda, 18. junija — Bogdan Cetrtel, 19. junija — Iskra Petek, 20. junija — Nenad Sobota, 21. junija — Alojzij

MURSKA SOBOTA — od 13.—15. junija ameriški barvni film: »Trobente opoldne; od 17.—19. junija ameriški film: »Ljubezen s tujcem«.

LENDAVA — od 13.—15. junija angleški film: »Plavalca zapeljivka; od 17.—18. junija italijanski film: »Ljubezenski zanos«.

LJUTOMER — od 14.—15. junija ameriški film: »V mrežje; od 18.—19. junija ameriški film: »Skoda, da si takšna«.

KREZEVCI PRI LJUT. — od 14.—15. junija ameriški film: »Velika ura; od 18.—19. junija ameriški barvni film: »Tarzanova jeza«.

GORNJA RADGONA — od 14.—15. junija ameriški barvni film: »Caj za dva; od 18.—19. junija francoski film: »Ko bi vsi moški sveta«.

CEPINCI — 15. junija »Iznad 30. nadstropja«.

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta in starega očeta pok.

KOLOŠA ALEKSANDRA

se najlepše zahvaljujemo dr. Janu Sedlačku za vestno zdravniško pomoč in požrtovvalnost, ki jo je izkazoval dragemu pokojniku za časa njegove dolge in hude bolezni ter prav tako tudi številnim darovalcem vencev in vsem, ki so ga spremili na zadnjo pot ter nam ob hudi izgubi izrekli sožalje.

Murska Sobota, Rim. dne 4. junija 1958

Zalujoča žena Marija Kološa, družine: Barbarič, Bačić, Kološa in Samec

Komisija za štipendije pri Občinskem ljudskem odboru v Lendavi razpisuje na podlagi 7. in 22. člena Temeljnega zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ, št. 32/55) za šolsko leto 1958/59 sledeče štipendije:

- 1 štipendijo na pravni fakulteti
- 1 štipendijo na ekonomski fakulteti,
- 2 štipendiji na dveletni administrativni šoli,
- 1 štipendijo na šoli za farmacevte,
- 1 štipendijo na srednji ekonomski šoli
- 1 štipendijo na šoli za socialne delavce,
- 1 štipendijo na VPS — matematika-fizika,
- 1 štipendijo na srednji glasbeni šoli,
- 3 štipendije na učiteljsku,
- 1 štipendijo na učiteljski šoli.

Prošnje je vložiti najkasneje do 5. julija 1958 na ObLO — Komisiji za štipendije v Lendavi. Prošnji je priložiti prepis zadnjega spričevala odnosno potrdila o položenih izpitih, potrdilo o premoženjskem stanju, mnenje mladinske organizacije, oziroma VO SZDL v zaprti kuverti.

Višina štipendije se določa v skladu z odlokom o višini štipendij (Ur. list FLRJ, št. 33/55).

Pri izbiri imajo prednost prosilci iz višjih letnikov in iz področja občine Lendava, ki so končali zadnje šolanje z odličnim ali prav dobrim uspehom.

Za razpisano mesto na VPS se zahteva končan 8 razredov gimnazije.

I 227/53-13

DRAZBENI OKLIC

Dne 25. junija 1958 ob 9. uri bo pri tem sodišču v sobi št. 6

PRISILNA DRAŽBA NEPREMIČNIN

pod vl. št. 93 k.o. Logarovci s stanovanjskim in gospodarskim poslopjem. Cenilna vrednost nepremičnin s poslopiji znaša din 1.501.962.—, najnižji ponudki din 1.501.962.—. Pravice, ki ne bi dopačale dražbe, je treba prijaviti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer se ne bodo moglo več uveljavljati glede nepremičnin v škodo združitelja. Sicer pa opozarjamo na dražbeni oklic na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v Ljutomeru, dne 5. junija 1958

DRAZBENI OKLIC IN POZIV K NAPOVEDI

Na predlog zahtevajoče stranke: 1) SLP, zastopano po Obč. LO v Ljutomeru, 2) Balažek Jožefa, poljedelca, Gajševci št. 8, ki ga zastopa dr. Slavko Jane, odvetnik v Ljutomeru, zoper zavezano stranko Markojo Ivana iz Gajševca, sedaj v Ameriki, ki ga zastopa skrbnik Krajne Franc, upokojenec v Logarovcih, zaradi din 937.504.— s pp., bo dne 25. junija 1958 ob 9. uri

pri tem sodišču v sobi št. 6 na podlagi s tem odobrenih dražbenih pogojev

DRAŽBA NASLEDNJIH NEPREMIČNIN:

Zemljiška knjiga	vl. št.	Označba nepremičnin	cenilna vrednost	najmanjši ponudki
K. o. Logarovci	95	Parc. št. 92 stavbišče s stanovanjskim in gospodarskim poslopjem	220.000	220.000
		parc. št. 775 travnik	13.218	13.218
		parc. št. 776 travnik	7.014	7.014
		parc. št. 794 pašnik	22.832	22.832
		parc. št. 796 gozd	4.576	4.576
		parc. št. 831 travnik	17.064	17.064
		parc. št. 839 travnik	106.692	106.692
		parc. št. 865 njiva	68.820	68.820
		parc. št. 866 njiva	7.420	7.420
		parc. št. 867 njiva	4.320	4.320
		parc. št. 932 gozd	22.272	22.272
		parc. št. 950 njiva	3.150	3.150
		parc. št. 951 njiva	145.990	145.990
		parc. št. 952 njiva	3.372	3.372
		parc. št. 964/6 pašnik	8.624	8.624
		parc. št. 964/7 pašnik	24.440	24.440
		parc. št. 990 travnik	108.780	108.780
		parc. št. 1004/1 gozd	82.970	82.970
		parc. št. 1004/2 travnik	107.904	107.904
		parc. št. 1006 gozd	72.360	72.360
		parc. št. 1013/1 njiva	5.540	5.540
		parc. št. 1024 njiva	64.308	64.308
		parc. št. 1021 njiva	60.368	60.368
		parc. št. 1022 njiva	4.872	4.872
		parc. št. 1023 njiva	55.896	55.896
		parc. št. 1025 njiva	55.896	55.896
		parc. št. 1025 njiva	85.464	85.464
		parc. št. 1026 pašnik	17.080	17.080
		parc. št. 1027 njiva	79.510	79.510
		parc. št. 1028 vrt - njiva	20.140	20.140
		parc. št. 1031/2 pašnik	1.270	1.270
Skupaj:			1.501.962	1.501.962

Pritiklin ni.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja. Okrajno sodišče v Ljutomeru kot zemljiškooknjižno sodišče naj za namizje določi dražbenega naroka.

Nadaljnji stroški zahtevajoče stranke Balažek Jožefa za cenitev in dražbene pogoje se odmerijo din 5920.—.

Okrajno sodišče v Ljutomeru, dne 5. junija 1958

Začelo se je tekmovanje za VI. svetovno nogometno prvenstvo

PRVI START NA ŠVEDSKEM

Jugoslavija — Škotska 1:1 (1:0)

V nedeljo, 8. junija se je na Švedskem pričel svetovni nogometni ples; sodeluje 16 izbranih reprezentanc iz 16 držav (Švedska, Mehika, Madžarska, Wales, Francija, Paragvaj, Zahodna Nemčija, Argentna, Severna Irski, Češkoslovaška, Anglija, Sovjetska zveza, Brazilija, Avstrija, Škotska in Jugoslavija).

Po srečani otvoritvi tekmovalna za svetovno nogometno prvenstvo (šesto po vrstnem redu) se je na stadionu v Stockholmu pričela prva nogometna tekma med državama reprezentancama gostitelja-Švedske in Mehike. Domačini so tekmo

prepričljivo odločili v svojo korist s 3:0 (1:0).

Naša državna reprezentanca je igrala prvo tekmo s hitrimi in ostrimi Skoti. Po 90. minutah igre in vodstvu Jugoslavije 1:0 v prvem polčasu se je srečanje končalo z neodločnim rezultatom 1:1, kar je za našo izbrano enajstoročnik, ki so jo že pred tekmo proglasili za zmagovalca v tem srečanju, prejšnji slab kot dober rezultat, zlasti za zagledelj, ker so bili naši v prvem polčasu znatno boljši od Skotov in bi lahko zabili najmanj še dva gola, vendar se je tudi tokrat pokazala neučinkovitost naše napadalne peritorie. V prihodnjih srečanjih (že večeraj z državno reprezentanco Francije) bodo morali naši reprezentanti zastaviti vse sile, da se bodo plasirali v četrtfinale. Strelca: Petaković v 6. minuti za Jugoslavijo, Murray v 48. minuti za Škotsko.

V drugi tekmi naše skupine je Francija nasula Paragvajju v mrežo kar 7 golov, sama pa jih je prejela 3. V prvi skupini je svetovni prvak — Zahodna Nemčija premagala enega izmed kandidatov za naslov svetovnega prvaka — Argentino s 3:1. Presenetilo so tudi Severni Irski in odpravili CSR z rezultatom 1:0. V skupini, ki je za nogometne strokovnjake in ljubitelje tega športa najzanimivejša, sta se Anglija in SZ razšli z neodločenim rezultatom 2:2. Rusi so vodili z 2:0, toda vztrajni Angleži kljub temu niso popustili in so naposled izenačili. Brazilija je prepričljivo premagala Avstrijo s 3:0 in tako dokazala, da je eden resnih kandidatov za naslov svetovnega prvaka.

Za VI. svetovno nogometno prvenstvo je v svetu veliko zanimanje. Casopisi, agencije, radijske in televizijske postaje so poslale na Švedsko okrog 1500 novinarjev, ki bodo do konca tega meseca redno spremljali elitni »svetovni nogometni ples« in o njem poročali svojim redakcijam. Evrotelevizija bo po svojem omrežju prenašala 10 srečanj s VI. svetovnega nogometnega prvenstva. V nedeljo je prenašala tekmo Švedska : Mehika in Zahodna Nemčija : Argentina. »Hrane« za reporterje kajpak tudi tokrat ne bo zmanjkalo, saj je to potrdila že zadnja nedelja, ki je bila pravzaprav tudi prvi dan presenečen, za nas sicer ne preveč prijetnih. —sk

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: Murska Sobota, Stefana Kovača 16 — Telefon 138 — Uprava: M. Sobota, Kocljeva ulica 7 — Telefon: 53 — Oglasi in naročniški oddelci: Stefana Kovača 16 — Telefon 138 — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev. Naroč. za inozemstvo 1000 din — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki, M. Sobota, št. 64-KB-1-2-365 — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Soboška KRONIKA

Poroke, rojstva in smrti od 31. maja do 7. junija 1958.

Poročila sta se: Djuro Vugrinec, mehanik iz Maribora, in Sabina Horvat, učiteljica iz Serdice.

Rodile so: Jelka Kuplen iz M. Sobote, dečka; Sarika Savel iz Moravca, dečka; Nada Grof iz Radomerja, deklico; Marija Kuhar iz Kupšincev, dečka; Helena Ozvatič iz Kroga, dečka; Marija Horvat iz Neradnovca, dečka; Irena Palfi iz Dolge vasi, dečka; Magdalena Zadravec iz Panfija, dečka; Marija Vozlič iz Sprinc, dečka; Ema Vamberger iz Rožičkega vrha, dečka; Marija Tratnjek iz Lipovec, dečka; Anica Kreft iz M. Sobote, dečka; Ana Gašpar iz M. Sobote, dečka; Marija Vohar iz Koprja, deklico, in Frančiška Duh iz Janzevega vrha, dečka.

Umrli so: Aleksander Kološa, upokojenec iz M. Sobote, star 72 let; Matija Lah iz Rakičana, star 71 let; Marija Fartek iz Boroče, stara 76 let, in Marija Kreft iz Kroga, stara 71 let.

Wesreče in NEZGODE

Z vročim mlekom se je polil 17 mesecev stari Zdenko Bundel in se močno opeknel.

V hipu, ko je vozil neki osebni avto skozi Dokležovje, je pritekla z dvorišča 5-letna Alojzija Zver in se zaletela v njega. Avto jo je odbil, pri tem pa si je zlomila obe nogi.

Z lestvice je padel 68-letni L. K. iz Trdkove in si zlomil rebro.

Na domačem dvorišču je padla 73-letna Jožefa Korošec iz Dragotince pri Vidmu in si zlomila levo nogo nad kolonom.

Ko je delala na polju, je 55-letna Julijana Janšar iz Plitvičkega vrha padla in si zlomila desno podkolenico.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 12. do 22. jun. 1958.

V drugi polovici tekočega tedna pogoste krajevne nevihte, ki bodo proti koncu tedna prešle v trajen dež z močno ohladičvijo. V prvi polovici prihodnjega tedna lepo vreme in postopno topleje, a v drugi polovici tedna zopet nestalno s pogostimi padavinami; možen je tudi trajen dež.

Dr. V. M.

KANJONI HEROJSKIH PODVIGOV

Bliža se dan proslave 15-letnice najbolj krvave bitke v NOB

Letos bomo na svečan način proslavili 15-letnico najbolj krvave bitke v zgodovini NOB, bitke, v kateri se je odločila usoda nove Jugoslavije. Za izvedbo proslave deluje v Beogradu osrednji odbor pod predsedstvom predsednika republike Tita, ki ga sestavljajo naši najvišji partijski in državni voditelji. Prav tako delujejo posebni odbori po republikah in okrajih. Tudi pri Okrajnem odboru Zveze borcev Murska Sobota smo določili poseben odbor, ki bo organiziral in izvedel proslave tudi v Pomurju.

Centralna proslava bo dne 4. julija na »Dan borca« na legendarni Sutjeski. Na Sutjeski se bodo torej zbrali stari preživeli borci-udeleženci te herojske bitke, prišli bodo ljudje iz vseh krajev naše domovine, prišli tudi oni, ki so v najtežjih dneh naše zgodovine zagledali luč sveta.

Računajo, da se bo v Tjentištu — glavnem mestu proslave zbralo okrog 22 tisoč preživelih udeležencev V. sovražne ofenzive. Na sam dan proslave pa bo navzočih nad 70 tisoč ljudi.

Menim da ob tej priliki nikakor ne bo odveč, če prelistamo zgodovinske dokumente, če prečitamo beležke kronista, ki jih je zapustil zgodovini, da jih oceni in o njih sodi.

„Operacija Schwarz“

Prvi meseci leta 1945 niso prinesli nič dobrega fašističnim osvajačcem Evrope niti v zasedeni Jugoslaviji. Dolgo pripravljana in v januarju začeta IV. sovražna ofenziva se je že koncem marca klavrno končala. Nemci, Italijani in domači izdajalci ustaši in četniki so doživeli popoln poraz. Uradna skupina Narodnoosvobodilne vojske s Vrhovnim štabom je bila tedaj v Crni gori. Sovražnik se je zbal, da bi ta skupina krenila v Srbijo, kjer bi razplamtel upor in mu presekala vezi s armadami v Grčiji. Zategadelj je bil ustvarjen plan, imenovan »operacija SCHWARZ«: na ozemlju Crne gore obkoliti in za vsako ceno uničiti glavno silo NOV s Vrhovnim štabom in tako zadati smrtni udarec Narodnoosvobodilni vojski. Zaradi neuspeha IV. ofenzive je nemško poveljstvo pripravilo plan z največjo natančnostjo in pedantnostjo, svojstveno Hitlerjevi soldateski. Za operacijo so določili šest kompletnih divizij in polk nemške vojske, dve italijanski diviziji

in eno brigado ter naposled še polk bolgarske fašistične vojske.

Po težkih borbah v januarju, februarju in marcu 1945 je bil enotam, NOV najnuj potreben počitek. Zlasti še, ker je več tisoč borcev bolehalo zaradi izčrpanosti na dolgih in do smrti utrujajočih pohodih, pa je čakalo na nego in zdravljenje. Tudi ostali borci so bili izčrpani s pričo slabe hrane in pomanjkanja v obleki in obutvi. Toda 16. maja 1945 je sovražnik pričel s splošnim napadom z vseh strani na Udarno skupino, katero so sestavljale Prva in Druga proletarska divizija, Tretja in Sedma udarna divizija, Drinska operativna grupa in Vrhovni štab, ki je bil tedaj na Crnom jezeru pod Durmitorem s partizanskimi bolnicami v trikotju izmed Durmitora, Pive in Tare.

Usodna napaka nemških strategov

Sovražnikova vojska, tehnična in ljudska premoč ni delovala na duh partizanskih borcev. Vrhovni štab s tovarišem Titom na čelu je točno ocenil vse premike in sovražne namere. Uspoštevanje lastno stanje sta Vrhovni štab NOV in tovariš Tito odločila, da se spremeni smer pohoda Udarne skupine. Ne proti Kosovu in Metohiji, temveč nazaj preko Durmitorja, Vučeva, skozi Zelenogor v vzhodno Bosno.

Ta odločitev je bila zasnovana v prvi vrsti na usodni napaki nemških strategov, ki so svoje glavne sile osredotočili v smeri prvobitnega nastopa Udarne skupine in na nje boke, na področju Gacka, Foče in Kalinovika (na levi obali reke Drine in Pive ter na planinah Magliču, Vučevu in Volujku) pa je imel sovražnik v začetku le neznat-

ne sile. Zato je bil to edini mogoči način za prebijanje enot NOV iz jeklenih ognjenih obroča.

V svesti si, da bo sovražnik hitro uvidel svojo napako, je Vrhovni štab takoj poslal na Vučevo dva bataljona Druge proletarske brigade, da je na ta način ustvaril mostobran za preboj. Predvidevanja so se kaj hitro pokazala kot popolnoma točna. Skoraj istega dne, ko so partizani zasedali Vučevo, so se z druge strani kanjona Sutjeske prebili močni deli 118. nemške divizije. V ostri borbi je bil sovražnik razbit in vržen v Sutjesko. Toda uvidel je svojo napako in namen Vrhovnega štaba o smeri preboja. Sovražnik je storil vse, samo da ta namen prepreči. V smer prebijanja je naglo poslal močno okrepitve. Tako se je v kanjonih Sutjeske razvila ena najbolj krvavih bitk narodnoosvobodilnega boja.

Strahote trikratnega obroča

Tretja divizija NOV je ostala v zaščitnici in bila ogrožena borbe pri Savniku in na Komarinci, Prva in Druga proletarska pa sta imeli nalogo razbiti sovražne obroče na Sutjeski in glavni prečisti pot preko Zelenogore. Zahvaljujoč hitri in učinkoviti intervenciji teh enot NOV na Sutjesko je pri Suhi in Tjentištu že bila onemogočena prvotna namera sovražnika o obkoljevanju in uničenju naše glavnine in Vrhovnega štaba na Durmitoru in v kanjonih reke Pive in Tare.

Na tej krvavi in herojski poti so enote NOV razbile tri močne sovražne obroče: na Sutjeski, na cesti Foča — Kalinovik in na železniški progi Sarajevo — Višegrad.

Od 16. maja do 20. junija je noč in dan trajala ta legendarna in neenaka bitka. Vsak dan, vsaka noč, vsaka ura je bila izpolnjena s čudovitimi in brezprimernimi herojskimi podvigi partizanskih borcev, najsvetlejšimi primeri junaštva, ljubezni in vdanosti borcev Narodno osvobodilni vojski in njenemu vrhovnemu komandantu tovarišu Titu.

Kaj kaže ponoviti iz kronistovih zapisov? Ali opis strahotne borbe prsa v prsa pri Vrdučkem Potoku in Belinovu, ali opis prebijanja tretjega obroča na črti Jeleč — Rijeka Bistrica, kjer so borci Druge proletarske brigade po najbolj strmih stenah in neprehodnih planinah prenesli protitankovski top in uničili dva sovražna tanka na črti Jeleč — Foča; ali o polku 569. nemške divizije, ki so ga pri vasi Rataja naši borci dobesedno pregazili... Ali o narasli in ledeni reki Sutjeski, ki je tiste dni stalno tekla motna in krvava. Ali naj ponovimo zapiske

SUTJESKA - TRDNJAVA PARTIZANOV

Ni pretirano, če trdimo, da je mostišče na Sutjeski pomnilo prvi resnejši udarec za Nemce in njihove pomagače. Za vsako ceno so ga poskušali uničiti, toda ob junaštvu naših borcev se je razbijala ofenziva za ofenzivo. Ko je 120 tisoč sovražnikovih vojakov sklenilo okrog ogroženega področja jeklen obroč in ko so podivjane štuke in meserštriki sipali na partizanske položaje točo bomb, so hrabri borci našli pot iz njega. Mnogo jih je padlo, toda zavest, da branijo sebe in svoje ranjence, ljudstvo in svobodo in svojo bodočnost, je pokopala vse peklenke načrte zavojevalec in večino njihovih uresničevalcev. To je bila bitka, ki je pomenila izjalovljenje vseh načrtov o uničenju naše narodno-osvobodilne vojske.

»Tri dni krvavih bitk z Nemci, domobranci in ustaši — se spominja naš znani književnik Minderovič, udeleženec te slavne bitke — II. proletarska, I. proletarska, majeviška, III. dalmatinska in VIII. hrvatska brigada se bore z ramo ob rami neprestano dan in noč. Neštevilna nemška trupla leže po bojiščih brigad, zraven majhnih puškomitraljeških gnezd in velikih kupov praznih nabojev. Obroč okoli nas je čedalje tesnejši — piše Minderovič — omagali smo. Toda omagali so tudi oni. Ze tretji dan pada dež — operacije so nehale...«

Tako je bilo iz dneva v dan iz noči v noč usodnega maja in junija 1945. Takrat je padla odločitev — bilo je 30. maja 1945 — da bodo borci naših brigad prekorčili Sutjesko in prebili jekleni obroč...

kronista o herojski Tretji diviziji, ki je bila zaščitnica napredovanja Udarne skupine — in v dolini Sutjeske odrezana od glavnine in obkoljena, ali o smrti njenega herojskega komandanta Save Kovačevića, ali o kolonah tifusarjev, težkih ranjencev, bolnih in izčrpanih borcih, ki so bili na skrbi te divizije. Dvajsetega junija 1945 je bila končana epopeja Sutjeske, sovražna ofenziva razbita in vsi načrti nemške vrhovne komande o uničenju glavnine NOV in Vrhovnega štaba izjalovljeni. Udarna skupina NOV se je prebila skozi vse obroče in začela široko in močno ofenzivo proti vzhodni Bosni, ki je kmalu potem postala svoboden partizanski teritorij.

Zmagoslavno je bila končana ena najslavnejših bitk narodno-

osvobodilnega boja, bitka, v kateri je bilo uničeno okrog 15 tisoč sovražnih vojakov in oficirjev in nad 700 ujetih; bitka, v kateri so tudi sile narodno-osvobodilne vojske imele težke izgube: 8500 padlih, 3700 ranjenih in 1800 pogrešanih. Na glede na težke izgube je NOV izšla iz V. ofenzive še močnejša. Veličastna zmaga pa je še bolj učvrstila in visoko dvignila ugled NOV pred obličjem vsega sveta. Jože Janež

Pohod tabornikov na Sutjesko

Cez sto tabornikov iz vseh naših republik se pripravlja na pohod »Bratstva in enotnosti«, ki bo ob priliki velike proslave na Sutjeski. Taborniki bodo hodili po poteh naših enot v IV. in V. ofenzivi. Izhodišče tega pohoda bo v Jablanici, kjer je vrhovni komandant Tito izdal zgodovinski ukaz o prehodu čez Neretvo. Od tod bodo taborniki krenili na 161 km dolgo pot, ki jo bodo prehodili v sedmih dneh. Obiskali bodo tudi Milin Klade, kjer je bil v V. ofenzivi ranjen tovariš Tito.

Grobovi padlih na Sutjeski

Ekipe, ki urejajo s pospešenim tempom spominske grobove na prizorišču največjih bitk okrog Sutjeske, naletavajo vedno na nove grobove. V vasi Sadići urejajo dve skupini grobišč, v katerih je pokopanih 86 borcev. V obeh »robnicah« so pokopani ranjenci, ki jim ni uspel preboj čez Sutjesko. Do sedaj so na območju gorazdinskega okraja našli ostanke okrog 2 tisoč padlih borcev. S Celebića Zavajita so prepegljali posmrtno ostanke borcev s helikopterjem. Od padlih junakov, ki so ležali v raztresenih grobovih okrog hiš vaščanov, so se poslovlili številni vaščani.

Pošastni vlak drvi skozi noč

Vlak brez vlakovodje in kurjača je vozil skozi Hamburg — Junaštvo kretničarja

Železničarji na postaji Hamburg še dolgo ne bodo pozabili tega grozljivega dogodka. Samo zahvaljujoč hrabrosti kretničarja Ericha Langeja ni nastala strahotna železniška katastrofa. Tovorni vlak z 20 natovorjenimi vagoni je sredi noči brez strojevodje in kurjača z blazno naglico vozil skozi glavno hamburško postajo in preko mosta na Elbi.

Tovorni vlak je pred tem s 500 tonami blaga drvel iz Wilhelmsburga in Hannoverja proti Lübecku. Naenkrat se je vlak ustavil. Strojvodja in kurjač sta zlezla z lokomotive, da bi poiskala okvaro, pred tem pa sta pozabila zapreti parni vzvod na lokomotivi. Našla sta napako pri zavori na tretjem vagonu. Ko sta jo popravila, pa se je vlak zganil in začel voziti. Prvi se je znašel kurjač. V naslednjem hipu je skočil na vagon in skušal zavreči vlak z ročno zavoro. Nič ni pomagalo. Vlak je vozil hitreje. Ko je pripeljal na most čez Elbo, je kurjač ves iz sebe skočil z drvečega vlaka in dobil pretres možganov. Medtem je strojevodja alarmiral vse bližnje kretnice. Uslužbenci so začeli naglo podzvezmati vse, da bi preprečili katastrofo. Avtomatične

kretnice so odpeljale vlak izven hannoverskega kolodvora in ga stalno prestavljale na prazne tire. Ker je parni tlak v lokomotivi medtem že popustil, je vlak z nekoliko manjšo hitrostjo drvel skozi glavni kolodvor v Hamburgu. Železniški usluž-

benci so delali tako spretno in naglo, da potniki na kolodvoru niti opazili niso, da ni vse v redu.

Potem ko je pošastni vlak zdrvel skozi glavno postajo, je kretničar Erich Lange skočil na drveči vlak, da bi ga ustavil. Lokomotiva je vozila vse počasneje, ker je zmanjkovalo pare v kotlu in končno je hrabremu kretničarju uspelo, da je vlak ustavil. Železniška direkcija je kretničarja bogato nagradila, proti strojevodji pa je uvedla disciplinski postopek.

Naveličal se je

Nekdo, ki ga angleški »Daily Telegraph« ne imenuje, je poslal neki visoki angleški državni ustanovi odprto kuverto, na kateri je zapisal: »Sit sem davkov, vlade, zakona o najemninah, zdravstvene službe in idiotske uprave. Preselil sem se v Kanado.« Kratko in jedrnato!

MODERNI PRALJUDJE

Dve frankfurtski 12-letni dijakinji sta čitali knjigo o prazgodovinskem človeku in sklenili, da bosta sami poskusili nekaj podobnega. Odsli sta v gozd in spotoma zašli. Končno sta našli pot do bližnjega mesta, od tam pa ju je policija spravila domov.

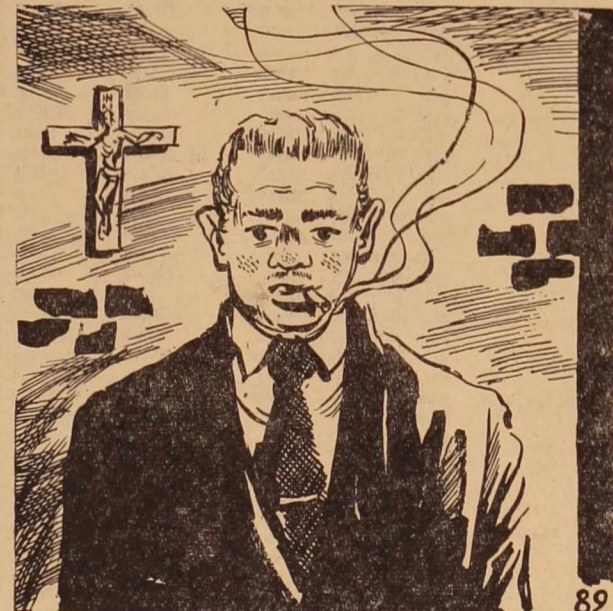
piše: Janez Švajncer

MRKI

riše: Ladislav Danč

88. Arno se je posvetoval z najzaupljivejšimi sodelavci. Največkrat je omenil Mrkega. Postavljaval ga je za zglod, kako naj bi vsakdo izmed njih žrtvoval vse za njihovo skupno stvar. »Mrki, želim te opravičiti pred vsemi. Morda so zvedeli, da sem podvomil vate, ko sta se vrnila s Slokim sama. Vesel sem, ker sem se motil. Silnemu gre na bolje, vendar še ne bo mogel z vami. Ti si napravil vse, kar je bilo potrebno in kar smo zahtevali od tebe. Zato tudi sedaj izročam skupino v tvoje roke.« Sloki se je presedel in nekaj zamomljal in tudi ostali moški so se hoteli oglasiti. »Tiho!« je velel Arno. »Ne želim, da mi oporekate. Stvar sem premislil.«

89. Moški so sedeli v Arnjevi pisarni pozno v noč. Molčali so in se oglašali le tedaj, kadar je dovolil vodja. To ni bilo pogosto, saj je sam govoril neprenehoma, kakor da bi uspel tega, kar so nameravali, zavisel samo od njegovega govorjenja. »Naš zgodovinski trenutek se je približal. Mi, Matjaževa vojska, bomo uresničili sanje milijonov ljudi. Osvobodili bomo zatirano ljudstvo onkraj reke. Povsod nam pričakujejo, da bodo končno lahko zadihali svobodno in bodo rešeni težkih okov, ki so jih vanje vkovali rdeči tirani. Z nami so ljudstva vsega sveta. Zato pojdite pogumno na pot. Junaško se borite za osvoboditev podjarmljene dežele. Bog z vami!« Arni je z zanosom zaključil svoj poziv.

90. Matjaževa vojska se je napotila iz taborišča. Drug za drugim so moški rezali temo s svojimi sključenimi telesi. Sprajda sta hodila Mrki in Sloki. Mrkemu je godilo, da ga je Arno imenoval za poveljnika. Vendar je molčal in razmišljal, kakšen neki bo konec te pustolovščine. Vedno bolj je spoznaval, da je njihovo početje podobno otroški igri. Le kaj bom opravil s to peščico moških se je vprašal. »Arno nas pošilja v žerjavico po kostanj.« je pošepetnil Sloki. Mrki se je zdrznil. Sloki pa je nadaljeval: »Zakaj še on ni šel z nami? Več mu je za svojo kodaž kot za nas.« »Mi smo izvidnica, glavnina bo sledila,« je odgovoril Mrki.